

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANASANAT DALI
BALE PROGRAMI

**KLASİK BALE EĞİTİMİNDE POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND
TOURS (BÜYÜK DÖNÜŞLER) VE KLASİK BALE ESERLERİNDEKİ YERİ**

(Sanatta Yeterlik Tezi)

Hazırlayan:
20193313005 Işıl KONYA ALATAŞ

Danışman:
Prof. Aşın KÜÇÜKÜÇERLER

İSTANBUL-2023

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANASANAT DALI
BALE PROGRAMI

**KLASİK BALE EĞİTİMİNDE POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND
TOURS (BÜYÜK DÖNÜŞLER) VE KLASİK BALE ESERLERİNDEKİ YERİ**

(Sanatta Yeterlik Tezi)

Hazırlayan:
20193313005 Işıl KONYA ALATAŞ

Danışman:
Prof. Ayşin KÜÇÜKÜÇERLER

İSTANBUL-2023

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
İÇİNDEKİLER	I
TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
SUMMARY	V
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	VI
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	2
1.2. Çalışmanın Kapsamı.....	3
1.3. Çalışmanın Yöntemi.....	3
2. GRAND TOURS (BÜYÜK DÖNÜŞLER)	4
2.1. Hareket Bütününde Uygulanması Gereken Kurallar.....	6
2.2. Grand Tours Hareketlerinin Gruplandırılması	7
2.2.1. Demi point üzerinde yapılan Grand Tours hareketleri.....	8
2.2.2. Zıplayarak Yapılan Grand Tours hareketleri	8
2.2.3. Point Üzerinde Yapılan Grand Tours Hareketleri	9
3. GRAND TOURS İÇİN HAZIRLIK	10
3.1. Tour A la Seconde için En Dehors ve En Dedans Hazırlık	11
3.1.1. II. Pozisyondan en dehors	12
3.1.2. II. Pozisyondan en dedans.....	15
3.1.3. IV. Pozisyondan en dedans.....	17
3.2. Tour Arabesque için En Dehors ve En Dedans Hazırlık	20
3.2.1. IV. Pozisyondan I. arabesque en dedans	20
3.2.2. IV. Pozisyondan III. arabesque en dehors.....	23
3.2.3. IV. Pozisyondan II. arabesque en dedans.....	26
3.3. Tour Attitude için En Dehors ve En Dedans Hazırlık	29
3.3.1. IV. Pozisyondan en dehors	29
3.3.2. IV. Pozisyondan en dedans.....	32
3.4. Tour Devant için En Dehors ve En Dedans Hazırlık	35
3.4.1. IV. Pozisyondan en dehors Effacée Devant	35
3.4.2. IV. Pozisyondan en dedans Croisée Devant	38

4. MÜFREDAT ÇERÇEVESİNDE POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND TOUR'LARIN (BÜYÜK DÖNÜŞLERİN) TEMEL ÖZELLİKLERİ VE YAPILIŞ ŞEKİLLERİ	41
4.1. Tour En Dedans Büyük Pozlarda; A La Seconde, Attitude, Arabesque, Coupé Adım ve Pas Tombé ile.....	41
4.1.1. Tour A la Seconde.....	41
4.1.2. Tour Attitude.....	43
4.1.3. Tour Arabesque	44
4.2. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda; IV. Pozisyondan Coupé Adım ve Pas Tombé ile.....	45
4.3. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda Plié-Relevé ile	46
4.4. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda Tüm Şekillerle 2 Dönüş	47
5. ÖZGÜN GRAND TOURS KOMPOZİSYONLARI.....	48
5.1. Kombinasyon I. (Tour I.Arabesque en dedans- Tour Attitude en dehors)	48
5.2. Kombinasyon II. (Tour Attitude en dedans pas tombé ile)	49
5.3. Kombinasyon III. (Tour A la Second en dedans- Tour Attitude en dehors)	50
6. KLASİK BALE ESERLERİNDEN POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND TOURS ÖRNEKLERİ	51
6.1. Le Corsairé Balesi'nden 'Medora' Solo	52
6.2. Kuğu Gölü Balesi III. Perde'den 'Odile' Solo	56
6.3. La Bayadère III. Perde Scarf Pas De Deux'den Parça	63
6.4. Bu Repertuvarlarda Yer Alan Grand Tours Hareketleri için Hazırlayıcı Egzersiz Önerileri.....	68
6.4.1. Örnek 1	69
6.4.2. Örnek 2	69
6.4.3. Örnek 3	70
7. SONUÇ.....	71
8. KAYNAKÇA	73
9. ÖZGEÇMİŞ.....	76

TEŞEKKÜR

Geriye dönüp baktığımda Yarı Zamanlı Bale Programı'yla girdiğim Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden Sanatta Yeterlik eğitimimi tamamlayarak tam anlamıyla 'Mimar Sinan'lı olarak mezun olacak olmak bu eğitim sürecinde beni en çok teşvik eden unsur oldu.

Çalışmam boyunca eğitimime katkısı bulunan, desteklerini esirgemeyen, önerilerini dikkate aldığı, sevgili hocalarım Prof. Dilek EVGİN, Doç. Gökçe SÖNMEMİŞ'e,

Tezimi düzenlemem de yardımcı olan, eğitim hayatımdaki yol arkadaşım Arş. Gör. Yonca ATAR'a,

Öğrencilik yıllarımdan beri bana eli değen, öğretmenlik hayatıma başladığımdan bu yana tecrübelerini ve ilgisini benden eksik etmeyen, bana bu yolda ışık tutan hocam Sayın danışmanım Prof. Ayşin KÜÇÜKÜÇERLER'e,

Tez İzleme komitesinde yer alan Sayın Prof. Ayla ULUDERE ve Sayın Prof. Tuğçe ULUGÜN TUNA'ya süreç boyunca verdikleri akademik katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Öğrencilik hayatımdan beri akademik kariyere yönelmemi öğütleyen, yapabileceklerime inanarak bendeki potansiyeli ilk gören, kendime inanmamı sağlayan ve başarıya giden yolun daima çalışmaktan geçtiğini bana öğreten canım aileme, annem ve babam'a,

Yüksek lisans tez çalışmamdan kendisine teşekkür borcum olan, hayatıma girdiği günden beri başarılarımda payı olan, daha iyi olmak adına aldığı her kararda fikrine güvendiğim hayat arkadaşım, sevgili eşim Mehmet Can ALATAŞ'a,

Son olarak, Sanatta Yeterlik eğitimime başlarken henüz ortalarda olmayan, ancak Yeterlilik sınavında karnımda heyecanıma ortak olan, tez yazım sürecinde ise uykusuz gecelerime eşlik eden canım kızım, hayattaki ideallerimi gerçekleştirmemde beni hiçbir zorluğun yolumdan ayrı koyamayacağını gösterdiği için çok teşekkür ederim.

ÖZET

KLASİK BALE EĞİTİMİNDE POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND TOURS HAREKETLERİ VE KLASİK BALE ESERLERİNDEKİ YERİ

Altı ana bölümden oluşan bu tez çalışmasında klasik bale eğitiminde ve profesyonel dansçılık kariyerinde son derece önemli bir hareket grubu olan Grand Tours hareketleri (Büyük Dönüşler) ele alınmıştır.

Hareketlerin akademik eğitim müfredatı çerçevesinde yapılış biçimleri analiz edilmiş ve hazırlık aşamasında yapılması gereken çalışmalar irdelenmiştir. Bu değerlendirme yapılırken Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sahne Sanatları Bölümü Bale Anasanat Dalı klasik bale eğitim müfredatının da temel dayanağı olan Rus ekolü üzerinden ilerlenmiştir.

Aynı zamanda klasik bale eğitimi ve virtüözellik için önem arz eden bu dönüş grubunun, 19.yüzyıldan günümüze kadar gelen ve klasik bale repertuarının temel taşlarını oluşturan bazı eserlerdeki kullanımı incelenmiştir.

Grand Tours hareketlerinin bu eserlerdeki uygulanışı ortaya konarak profesyonel dans hayatındaki yeri vurgulanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Klasik Bale, Grand Tours, Büyük Turlar, Klasik Repertuar

SUMMARY

GRAND TOURS MOVEMENTS ON POINT IN CLASSICAL BALLET EDUCATION AND THEIR ROLE IN CLASSICAL BALLET WORKS

In this thesis, which consists of six main sections, Grand Tours, which are extremely important movement group in classical ballet education and professional dancer career, has been examined.

Within the framework of the academic education curriculum, the ways in which the movements are performed has been analyzed and the studies that should be done in the preparation phase has been examined. While making this evaluation; It has progressed on the basis of the Russian school technique, which is also the mainstay of the classical ballet curriculum of Ballet Department of the Performing Arts Department of Mimar Sinan Fine Arts University.

At the same time, the use of this turn group, which is important for classical ballet education and virtuosity, in works that form the cornerstones of the classical ballet repertoire from the 19th century to the present has been examined.

The use of grand tours movements in these works is revealed and the important place of these turns in professional dance life is emphasized.

KEYWORDS: Classical Ballet, Grand Tours, Classical Repertory

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1 II. Pozisyondan Tour A la seconde en dehors hazırlık	13,14
Fotoğraf 3.2 II. Pozisyondan Tour A la seconde en dedans hazırlık	15,16,17
Fotoğraf 3.3 IV. Pozisyonundan Tour A la seconde en dedans hazırlık	18,19
Fotoğraf 3.4 IV. Pozisyondan Tour I. Arabesque en dedans hazırlık	21,22
Fotoğraf 3.5 IV. Pozisyondan Tour III. Arabesque en dehors hazırlık	24,25
Fotoğraf 3.6 IV. Pozisyondan Tour II. Arabesque en dedans hazırlık	27,28
Fotoğraf 3.7 IV. Pozisyonundan Tour Attitude en dehors hazırlık	30,31
Fotoğraf 3.8 IV. Pozisyonundan Tour Attitude en dedans hazırlık	33,34
Fotoğraf 3.9 IV. Pozisyonundan Tour Devant en dehors hazırlık	36,37
Fotoğraf 3.10 IV. Pozisyonundan Tour Devant en dedans hazırlık	39,40
Fotoğraf 6.1 Tarihteki ilk Medora rolünü dans eden dansçı ‘Carolina Rosati’	53
Fotoğraf 6.2 Surovshchikova-Petipa Le Diable à Quatre eserinden Mazurka dansı ile St. Petersburg. 1861	54
Fotoğraf 6.3 Anna Sobeshchanskaya ilk Odette-Odile Julius Reisinger’in orijinal Kuğu Gölü	58
Fotoğraf 6.4 Svetlana Zakharova <i>Siyah Kuğu</i> rolünde Attitude Poz ile, 2019 ...	60
Fotoğraf 6.5. Uliana Lopatkina ve Igor Zelensky, Siyah Kuğu Pas de deux	62
Fotoğraf 6.6 Marius Petipa'nın La Bayadère'inin son canlandırması, Mariinsky Tiyatrosu'nun sahnesi Gölge Krallığı sahnesinde gösteriliyor. Ortada <i>Nikiya</i> rolünde Mathilde Kschessinskaya ve <i>Solor</i> rolünde Pavel Gerdt görülüyor. Üç solist gölge solda diz çökmüş Varvara Rhykhliakova, Agrippina Vaganova ve Anna Pavlova. St. Petersburg 1900	64
Fotoğraf 6.7. 1877 yılındaki ilk Nikiya rolünü dans eden kişi Yekaterina Ottovna Vazem	65
Fotoğraf 6.8. La Bayadere Scarf Pas de Deux Rudolf Nureyev ve Margot Fonteyn Royal Bale, 1963	67

1. GİRİŞ

Dans, insanlık için ilk çağlardan beri bir ifade biçimi olarak kullanılmaktadır. Kendini ifade etme amacıyla başlayan bedensel hareket kümeleri, toplumlar arasında iletişim kurmak ve bir arada olmak için kullanılmıştır. İnsanların doğada bulunan varlıkların hareketlerini taklit etmesiyle başladığı düşünülen dans ise; zaman içinde sosyo-kültürel bir olgu olarak seyirci için yapılmaya başlayan, akrobasi ve pandomimin de dahil olmasıyla müzikle uyumlu hale getirilerek görsel bir ambiyans içinde sergilenen seyirlik teknik bir sanat dalı olarak gelişmiştir. Dans dünyanın her yerinde çeşitlenerek günümüze kadar gelmiş, toplumların kültürel bir yansıması olmuştur. Diğer bir deyişle, kültürel çeşitliliği en renkli şekilde tasvir etmek için kullanılan en güzel araçtır.

Klasik bale ise Barok dönemde ortaya çıkan kuralları en belirgin, estetiğe dayalı bir dans formudur. Bu dans formu müzik, mim, kostüm, makyaj ve dekor ile desteklenir. Hareketlerin önemine vurgu yaparken aynı zamanda bu hareketlerin bir anlam ve hikaye taşımaya da önem verir.

Ancak gelişen teknoloji, kaynaklara ulaşılabilirlik ve bedenle ilgili yapılan anatomik çalışmalar sayesinde artık klasik bale tekniği, salt sanat algısının çok daha ötesinde, artistik unsurlardan ziyade seyirciyi etkileyici bir gösteri sanatına dönüşmeye başlamıştır.

‘...bale sanatçılarının, sadece estetik adımlarla bir masal veya düşü canlandırmaları, yeterliliğini kaybetmiştir. Artık dansçıların, profesyonel bir sporcu gibi kusursuz fiziksel performansa sahip olmaları ve aynı zamanda teknik, estetik, yaratıcı, bilgili iyi birer beden virtüözü olmaları gerçeği ortaya çıkmıştır. ‘¹

Bu bağlamda dansçılarda fiziksel performansı arttırıcı yapılan ek çalışmalar, günümüzde klasik bale eğitiminde dönüş ve zıplama hareket gruplarında ilerlemelere

¹ Gökçe E., 2006, **Profesyonel Dans Eğitimi Alan Dansçılarda 20 Haftalık Özel Streching (Germe) Egzersiz Programının Fleksibilite (Esneklik) ve Dans Performansı Üzerine Etkisi**, (S.96) İstanbul- Yüksek Lisans Tezi

fayda sağlamış ve hareketlerin daha riskli versiyonlarını sahnede korkusuzca sergilenmesine vesile olmuştur. Tarihten bu yana büyük balelerde seyircinin dikkatini en çok çeken ve heyecanlandıran Büyük Dönüşler de, klasik balenin en zor ve önemli hareket gruplarından biri olmuştur.

Grand Tours, klasik bale tekniğinde ve tüm repertuvar eserlerinde dansçıların karşısına çıkan ileri seviye teknik zorluk içeren, dolayısıyla hareket üzerinde güç, koordinasyon, denge ve kontrol gerektiren hareket grubudur.

Vücuda hedeflenen kazanımlar oturtulmadan dönüşe geçilmemelidir. Bu nedenle dönüş öncesi hazırlık çalışmasına önem verilmelidir. Her Grand Tours dönüşü ve hazırlığı En dehors-En dedans olarak ve ayrı ayrı öğretilmelidir. Daha sonra ders akışındaki farklı hareket kombinasyonlarının içine turlar dahil edilebilir.

Dansçıların bu hareketleri kusursuz yapabilmeleri için yıllar süren bir çalışma sürecinden geçmeleri ve fiziksel olarak o kapasiteye gelmeleri gerekir. Bu hareket grubu dansçının denge, teknik kontrol ve koordinasyonunu gösterirken, hareketin başlangıç ve bitiş kalitesi dansçının profesyonelliğinin yansımasıdır.

Yapılan bu tez çalışmasıyla, klasik bale tekniği için en zor ve temel unsurlardan biri olan Grand Tours hareketlerinin, yapılış biçimleri, miktarları ve klasik bale repertuvarlarına uygulanış şekli incelenerek, dönüşleri destekleyecek örnek kombinasyonlarla gelecek nesillere fayda sağlanması amaçlanmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı klasik bale eğitiminin en temel unsurlarından biri olan dönüş tekniğinden Grand Tours hareketlerinin kadın dansçılar için kullanımının incelenmesidir. Klasik bale tekniğinde çok önemli bir yeri olan Grand Tours (büyük dönüşler) hareketlerini, öğrencilerin eğitim programının son 2 yılı ve sonraki profesyonel dansçılık hayatındaki kullanımını üzerinden örneklerle irdeler. Bununla birlikte tez çalışmasında ortaya konan egzersizler ve kombinasyon örnekleriyle Grand Tours hareketlerinin geliştirilmesi ve doğru şekilde icra edilebilmesi hedeflenmiştir.

Bu tez çalışmasıyla aynı zamanda ülkemizdeki kaynak sıkıntısından dolayı, hem öğrenciler hem dansçılar hem de bu alanda eğitim vermeyi hedefleyen eğitmenler için bir Türkçe kaynak olması amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

*'Prof. Ayşin Küçüküçerler ve Natalia Khemeleva'nın çevirmiş olduğu'*² konservatuvarımız Bale Anasanat Dalı'nda müfredat olarak takip edilen, *'1967 yılına ait Rus eğitim müfredat programı'*³'ndan Grand Tours hareketleri listelenecektir. Akademik klasik bale eğitiminde kadın dansçılar için yüksek devre dönüşlere örnek olarak klasik bale repertuarı kız soloları üzerinden baş dansçılık seviyesinde kullanımı da incelenecektir. Ayrıca bu tez çalışmasında irdelenen repertuar eserlerine hazırlayıcı özgün hareket kompozisyonları tarafımdan oluşturularak, yazılı ve video görsel halinde çalışmada yer alacaktır.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada, ileri seviye dönüş hareketleri klasik bale eğitiminde başlıca ekollerden tüm dünyada en çok kabul gören Rus ekolüne göre incelenecek olup, sololar içindeki dönüş hareketleri ise görsel-yazılı-basılı-internet kaynaklarından araştırılarak dansçılar için kazanılması gereken teknik ve fiziksel unsurlar ortaya konacaktır.

² KÜÇÜKÜÇERLER, Ayşin 1998, **Akademik Dans Eğitiminde Klasik Bale Tekniğinin Fonksiyonları Arasındaki İlişkiler**, İstanbul

³ MINISTERSSTVO KULTURI CCCP KLASSİÇESKY TANETS PROGRAMMA: Dla Horeografiçeskyh Uçilis Po Spetsyalnosty, Artist Baleta, No: 2108 (8 Leet Obuçeniya)

2. GRAND TOURS (BÜYÜK DÖNÜŞLER)

*'Tur', koreografik literatürde vücudun tek ayak üzerinde ve farklı seviyelerde dönüşünü belirtmek için kullanılan eski bir Fransızca terimdir*⁴.

Grand Tours, bale terminolojisinde tek ayak (yarım ayak ya da point ile) üzerinde diğer ayağın 90 derecelik açıda ön, yan, arkada olması suretiyle türlü formlarda sabit tutularak kendi etrafında dönülmesi anlamını taşır.

Günümüzde 'pirouette' terimi artık çok fazla kullanılmamaktadır. 45 derecelik açıda yapılanlara Tours, 90 derecelik açıda yapılanlara da 'Grand Tours' terimi kullanılır.

Grand Tours'un bale terminolojisindeki anlamı *Büyük Pozlarda Dönüşler*'dir. Ancak pratikte genellikle 'Büyük Dönüşler' olarak ifade edilir. Bütün Grand Tour'larda sadece büyük pozlarda yapılır.

Bale terminolojisi Fransızca'dır ve terimler tüm dünyada Fransızca olarak kullanılır. Nedenini ise şu şekilde açıklayabiliriz;

*Bale, dans konusunda tutkulu olan XIV.Louis döneminde performansa odaklı bir sanat formu olarak gelişti.*⁵

'İtalya ve Fransa'da soylu amatörler (ağırlıklı olarak erkekler) tarafından büyük mülklerin ve sarayların salonlarında icra edilen Bale, ayrıntılı bir aristokrat eğlencesi olarak başlamıştır. Dans, müzik ve şarkıyı birleştiren en eski baleler, tanrılar ve kahramanlar ağırlıklı olarak, mitolojik olayların canlandırılmasıydı. Çılgınca fantastik kostümler ve maskeler kullanılırdı..

Salon baleleri, gün batımından gün doğumuna kadar uzanırdı. Le Ballet de la Nuit'teki (1653) rolünden sonra 'Güneş Kral' olarak adlandırılan, kendisi de hevesli bir dansçı olan 14.Louis'in saltanatı sırasında bale, doruk noktasına ulaşmıştır. Kişisel bale ustası, Pierre Beauchamp, Versailles'da gerçekleştirilen birçok dansın koreografisini yapmıştır ve baleyi bir hareket

⁴ VAGANOVA A., (1946) (S.116) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, New York

⁵ Bland, (1971) **The Nureyev Image** (s. 49.) New York

*sistemi olarak kodlamakla tanınmaktadır. 14.Louis'in bale dünyasına mirası 1669'da Academie d'Opera'nın, günümüzde bilinen adıyla Paris Opéra Balesi'ni kurması olmuştur.*⁶

Bu bağlamda, tez konusunun öznesi olan 'Grand Tours' hareketleri, bu çalışmada orijinal diliyle kullanılmıştır.

Grand Tours, ileri seviye klasik bale eğitiminde yer alan önemli bir hareket grubudur. Eğitim hayatında doğru şekilde öğrenilmesi, profesyonel dansçılık kariyeri için önem teşkil eder.

*'Turun gerçekleştirilmesinde yer alan tüm bacak hareketlerinin kademeli olarak çalıştırılmalıdır. Aksi halde, öğrenci kolayca dikkatsiz bir uygulama şekli edinebilir. Aynı dikkatle, kollar turların yapılmasında doğru şekilde çalışılmalıdır. Hatalı bir dönüşün sonradan düzeltilmesi, başlangıçtaki özenli çalışmadan çok daha fazla zaman ve çaba gerektirmektedir.*⁷

Bu nedenle tur çalışmaları için önce tam tabanda hazırlık sonra demi point üzerinde hazırlık daha sonra tam tur dönüş çalışılması önerilir. Büyük Dönüşler demi point üzerinde öğretildikten sonra aynı aşamalarla point üzerinde çalışılması ileri düzeydeki turların başarıyla gerçekleşmesi için faydalı olacaktır. Öğrencilere dönüşü öğretmenin en önemli aşaması hazırlık aşamasıdır.

Kaynak olarak kullandığımız klasik bale eğitim müfredatının 4.yılı itibariyle tura hazırlık çalışmalarına, 5.yıl da dönüşlere başlanır. Son iki yıl müfredatın en zor seviyesidir. Tüm hareket grupları gibi büyük tur hareket grubunun da en üst seviye şeklidir.

Grand Tours hareket kombinasyonları çalışılırken çoğunlukla üç dörtlük müzik kullanılır.

⁶ <https://australianballet.com.au/ballet-101/short-history-of-ballet> (erişim tarihi 20 Şubat 2023)

⁷ VAGANOVA A., (1946) (S.116,117) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, New York

2.1. Hareket Bütününde Uygulanması Gereken Kurallar

Her ne kadar *Grand Tours* hareketleri birçok farklı pozisyondan ve farklı pozlarda yapılırsa da bedenin turu doğru şekilde gerçekleştirebilmesi için bazı ortak kazanımlara ihtiyacı vardır.

‘İyi turların ilk şartı kesinlikle düzgün ve bir arada tutulmuş bir vücuttur. Bitiş noktası kaybedilmemeli ve baş dönmesini engellemek için daima ‘spot’ nokta tutma tekniği kullanılmalıdır. Teorik olarak, turlarda olduğu gibi en face olarak bitirilecek her türlü dönüşte baş (odak) seyircide duracak şekilde nokta tutulmalıdır. Başın yana doğru bükülmemesine ve dönüşün yapıldığı eksenden geriye gitmemesine dikkat edilmelidir. Buna uyulmazsa denge çok çabuk kaybedilir.’⁸

Bacaklar hangi pozda tur yaparsa yapsın, belirlenen tüm pozisyonlara güçlü ve atak şekilde 90 dereceye getirilmelidir.

Her iki bacakta turun başlangıcından bitişine kadar turn out pozisyonu korumaya devam etmelidir. Özellikle Tour en dedans’ta destek bacak topuk çalışması ayrı bir önem teşkil etmektedir.

Tur tamamlanana kadar bacak 90 derecelik açının altına düşmemelidir.

Üst ekstrimite yani sırt, karın ve kollar turun tamamlanmasında aktif şekilde rol oynarlar. Sırt ve kaburgalar tek bir düzlemde yanlara veya öne-arkaya yatmadan hareketi tamamlamalıdır.

Denge tüm turlar için en başlıca unsurdur. Kollar tur tamamlanana kadar durması gereken pozisyonu koruyarak dengenin korunmasında yardımcı olmalıdır.

Hedeflenen turun miktarı kadar yeterli fors(güç) alınmalıdır. Vücut gelmesi gereken noktaya atak şekilde baş ile birlikte gelmelidir.

Kalça ve omuzlar tur sırasında kareyi bozmadan dönüşü tamamlamalıdır.

⁸ VAGANOVA A., (1946) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, (S.128) New York

Turun bitişinde point üzerinden kontrollü bir şekilde demi plié'ye inilmeli ya da partner yardımı ile başka bir pozisyona geçilmelidir. Tur düşerek bitirilemez.

2.2. Grand Tours Hareketlerinin Gruplandırılması

Klasik bale eğitim müfredatında önemli bir yer kaplayan büyük turların doğru öğrenilmesi, kademeli olarak ilerlenmesi ve hazırlık aşamasının tam oturtulduğuna emin olmadan, bir sonraki aşamaya geçilmemesi gerekmektedir. Unutmamak gerekir ki yanlış oturan bir temeli düzeltmek, yeni bir temel kurmaktan daha zordur. Vücuda kazandırılan yanlış refleksleri düzeltmek çok emek ve zaman gerektirir.

Klasik bale dersinde hareketlerin sıralaması kusursuz bir matematik ile hesaplanarak inşa edilmiştir.

Hareketler sırasıyla, bedenın ısınması, güçlenmesi, hızlanması ve yükselmesi gibi yetilerin kazanılması için planlanmıştır. Dolayısıyla zıplama hareketlerinin gruplandırılması gibi Grand Tours, yani Büyük Dönüşler'in gruplandırılması da bu mantık çerçevesinde oluşturulmuştur.

*'Bu bölümde müfredat programında olduğu gibi üç grup altında sınıflandırılan Grand Tours hareketleri listelenmiştir.'*⁹

Grand Tours hareketleri ilk olarak öğrenme aşamasında demi point yani yarım ayak üzerinde dönmeden öğretilir. Hazırlık aşaması doğru şekilde bedene aktarıldıktan sonra dönüş çalıştırılır. Daha sonra point üzerinde yani parmak ucunda dönüş olmadan hazırlık çalıştırılır. Hazırlık aşaması dönüş aşamasına geçmeden önceki en önemli basamaktır. Hareket doğru şekilde bütünüyle bedene aktarıldıktan sonra dönüş çalıştırılmalıdır. Eğer ki dönüş aşamasında beden dengede durmakta güçlük çekiyorsa, bacak 90 derecede stabil olarak tutulamıyorsa ve dönüş tamamlanamıyorsa, bir önceki aşamaya geri dönülmelidir.

Zıplayarak yapılan büyük dönüşler ise genelde erkek dansçıların müfredatında yer alan ve sahnede icra ettikleri dönüş grubudur. Ancak günümüz repetuvarlarında ve

⁹ MINISTERSSTVO KULTURI CCCP KLASSİÇESKY TANETS PROGRAMMA: Dla Horeografiçeskyh Uçilis Po Spetsyalnosty, Artist Baleta, No: 2108 (8 Leet Obuçeniya)

çağdaştırılan eserlerde, bazen kadın dansçılar da erkek dansçılara ait bu hareketleri icra etmektedir. Hareketlerin öğrenim aşamasının ne kadar hızlı ilerleyeceği ise tamamen dansçının yeteneği, fiziksel durumu ve teknik kapasitesi ile doğru orantılıdır.

2.2.1. Demi point üzerinde yapılan Grand Tours hareketleri

Aşağıda klasik bale eğitim müfredatı çerçevesinde öğretilmesi gereken *Grand Tours* hareketlerinin demi point (yarım ayak) üzerinde yapılanları listelenmiştir.

Ancak bu hareketlerin dönerek yapmadan önce hazırlık(preperasyon) aşamasında iyice oturtulması gerekmektedir.

- Tour en dehors ve en dedans bütün büyük pozlarda IV. ve II. pozisyonlardan çift dönüş.
- Tours en dehors ve en dedans büyük pozlarda plié-relevé ile devamlı dönüş.
- Grand piroette a la seconde en dehors (erkekler için)
- Tours en dehors ve en dedans büyük pozlarda bütün şekillerle.
- Quatres pirouettes VI. Port de bras hazırlığıyla.

2.2.2. Zıplayarak Yapılan Grand Tours hareketleri

Aşağıda klasik bale eğitim müfredatı çerçevesinde öğretilmesi gereken *Grand Tours* hareketlerinin kadın dansçılar için zıplayarak yapılanları listelenmiştir.

Erkek dansçıların eğitim müfredatında ve klasik repertuvarlarında hem *Grand Tours* hareketleri hem de zıplamalar(allegro) daha büyük bir yelpazeye sahip olduğundan onları listelemesi daha yoğunlaştırılmıştır.

Ancak tezimiz kadın dansçıları kapsamaktadır.

- Grand Temps Leve De Vole A La Seconde En Tournant En Dedans Coupé Adım ve Pas Chassé ile

2.2.3. Point Üzerinde Yapılan Grand Tours Hareketleri

Aşağıda klasik bale eğitim müfredatı çerçevesinde öğretilmesi gereken *Grand Tours* hareketlerinin point (parmak ucu) üzerinde yapılanları listelenmiştir.

- Tours en dedans büyük pozlarda; A la seconde, Attitude, Arabesque, Tire bouchon
- Tours en dehors ve en dedans büyük pozlarda şu şekillerle plié-relevé ile devamlı
- Tours en dehors ve en dedans büyük pozlarda bütün şekillerle (2 dönüş)

3. GRAND TOURS İÇİN HAZIRLIK

*'Grand Tours, dönüşlerin en karmaşık olanıdır. Hazırlık (preperasyon) aşaması bu hareket grubu için çok önemlidir. Çalışmaya kademeli olarak başlamak gerekir.'*¹⁰

Büyük dönüşlerin point üzerinde yapılabilmesi için daha önce demi-point (yarım ayak) üzerinde hazırlık yapılmış ve dönüşlerin doğru şekilde denge, koordinasyon, hız ve diğer teknik özellikler açısından bedene yerleştirilmiş olması gerekmektedir. Point üzerinde yapılan Büyük Dönüşler (Grand Tours) içinde önce sadece hazırlık yaptırılır.

Büyük pozlarda tur çalıştırılması için aşağıdaki sıra tavsiye edilir;

*A la Seconde II. pozisyondan en dehors ve en dedans, Attitude croisée, Attitude effacée, I. Arabesque, A la Seconde IV. Pozisyondan, Croisée Devant ve Effacée Devant, II. Ve III. Arabesque ...*¹¹

90 derecelik açıda, vertikal pozisyonda yapılan Büyük Dönüşler en dehors (merkezden dışarıya doğru) ve en dedans (merkeze doğru) olarak müfredat çerçevesinde farklı şekillerle sadece hazırlık olarak çalıştırılır. Öğrenci dönmeye hazır olana kadar hazırlık yaptırılmaya devam edilir. Hareket istenilen düzeye geldiğinde ve öğrenci hazır olduğunda tek tur dönüşü geçilir. Sadece dönmek değil, dönüş esnasında dengeyi yukarda korumak ve kontrollü şekilde inmek de önemlidir. Tek tur dönüşü kaliteli şekilde başaran öğrenciye 2-3 tur dönüşün yolu açılır. Denge ve güç merkezinin ayarlanması tur için son derece önemlidir.

*'Büyük dönüşler çalışılmadan önce öğrencinin, yüksek demi pointe'te 90 derece ve üstü pozlarda hareket edebilme yetisine ve küçük dönüşlerde en doğru teknik forma ulaşmış olması beklenir. Böylece büyük dönüş elementleri eğitime serbestçe yerleştirilir; sadece teknik değil büyük dönüşlerin artistik yönlerinin de dansa adaptasyonu sağlanmış olur.'*¹²

¹⁰ VAGANOVA A., (1946) (S.116) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, New York

¹¹ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) (S.371,372) **School of Classical Dance**, UK

¹² EVGİN D. (2022) (s. 231) **Klasik Bale Teori ve Analiz**, İstanbul

Bu nedenle hazırlık sürecine önem verilmelidir. Ardından çalışma kademeli şekilde çeyrek tur, yarım tur ve tam tur dönüş olarak devam etmelidir.

Büyük dönüş hazırlığının sonunda destek bacak yukarı çekilerek çalışan bacak ile aynı anda V. pozisyon demi plié kapanır ve hareket düzelerek bitirilir. Ancak dönüşte ise hızın dinamiğinden ötürü destek bacağın plié yaparak yere basması vücuda fren görevi gördüğünden, hareketin bu şekilde bitmesi daha uygundur. Destek bacak plié yaptığı esnada çalışan bacak 90 derecelik açıda gerginliğini korur ve ardından bağlayıcı hareketlerle birleştirilerek bitiş sağlanır.

Klasik bale tekniğindeki tüm hareketler gibi turlarda da öğrenilme aşamasında harekete yeterli sayı tanınarak yapılmalıdır. Dönüş ustalaştıkça point üzerinde dengede durma süresi artacağından, harekete auktakt (eksik ölçü) olarak başlanabilir.

İleri seviye sınıflarda tur hazırlık, port de bras ile birleştirilerek de çalıştırılır.

'Büyük pozda en dehors tur hazırlık pozisyonuna gelmeden önce, altıncı port de bras yapılarak vücudun transfer yaptırılarak, IV. Pozisyon croisée devant'a hazırlığa basılır. Vücut ağırlığının merkezi öndeki destek bacak üzerinde olmalıdır. Turları büyük pozlarda dönebilmek için, hazırlıktaki IV. Pozisyonunun, pirouette hazırlıktan daha geniş açıda olmalıdır.' ¹³

Tezin bu bölümünde Grand Tours öncesinde yapılan hazırlık aşamaları fotoğraflarla açıklanmıştır. (Bkz. S.13-19) Bu fotoğraf çalışması, hareketleri icra eden Lisans 2 öğrencimiz Zeynep Sude Taşdelen'in izni ve iş birliğiyle tamamlanmıştır.

3.1. Tour A la Seconde için En Dehors ve En Dedans Hazırlık

Tur her ne kadar tek bacak üzerinde, çalışan bacağın 90 derecelik açıda tutularak yapılması olarak görülse de harekete iki bacakta aynı anda başlanır ve iki bacak aynı anda bitirilir.

Tour a la seconde en dehors ve en dedans hazırlığında da dönüşte de bacak 90 derece yanda tutularak yapılır.

¹³ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) (S.144) **School of Classical Dance, UK**

Öncelikle merkezden dışarı 'En dehors' sonra merkeze doğru 'En dedans' dönüş için hazırlık çalışılır. İki bacağın aynı anda güçlü ve dinamik hareket etmesi bu hareket için en önemli unsurdur. En dehors;

'Hazırlık çalışmasının ilk aşamasında, 4/4 müzik ile 2 ölçü kullanılır.

İlk ölçü. İlk vuruşta, iki bacak IV. pozisyonda demi plié yapılır. İlk çeyrekte demi point V. pozisyona çıkılır ve kollar I. Pozisyona yükselir. İkinci çeyrekte pozisyon tutulur. Üçüncü çeyrekte demi point üzerinde çalışan bacak 90 derece yana hızlıca açılır ve kollarda II. pozisyona açılır. Dördüncü çeyrekte pozisyon tutulur.

İkinci ölçü. Vuruştan hemen önce destek üzerinde yükselerek demi plié II. Pozisyona gelinir, çalışan kol I. pozisyona getirilir. İlk çeyrekte topuklar yer iter, destek ayak demi point'e yükselir, çalışan bacak hızlıca A la Seconde 90 dereceye getirilir ve kollar II. pozisyona açılır. İkinci ve üçüncü çeyrekte, pozisyon tutulur. Dördüncü çeyrekte, 5.pozisyona inilir ve kollar alçalarak hazırlık pozisyonuna getirilir.

En dedans hazırlıkta da aynı şekilde çalışılır.

Hazırlık çalışmasının son aşamasında ise, 4/4 müzik ile tek ölçüde yapılır.

Vuruştan önceki aksan ile (ve) iki bacak IV. pozisyonda demi plié inilir ve demi point'e yükselir. İlk çeyrekte çalışan bacak yana 90 derece Grande Battement yapar, destek ayak demi point'e yükselir. İkinci çeyrekte, II. Pozisyonda kısa demi plié yapılır. İkinci ve üçüncü çeyrek arasında destek demi point üzerine tur hazırlık için çıkar, üçüncü ve dördüncü çeyrekte Tour A la Seconde 90 derecede tutulur.¹⁴

3.1.1. II. Pozisyondan en dehors

Sağ bacak önde épaulement croisée V. pozisyonda başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır nefes ile demi plié inilir, iki bacak Relevé Demi/sur le point'e çıkılırken beden en face 1.noktaya döner, kollar I. Pozisyona getirilir. Sağ bacak yana

¹⁴ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) (S.372,373) **School of Classical Dance, UK**

90 derece kaldırılır, kollar II. Pozisyona açılır. Kollar nefes ile birlikte iki bacakta II. pozisyon demi pli  inilir, sağ kol I. Pozisyona getirilir, sol kol II. pozisyondadır. G cl  bir şekilde iki bacak da yeri iter ve sol bacak demi point/ sur le point'e y kselirken sağ bacak 90 derece yana getirilir, kollar II. pozisyona ya da III. Pozisyona toplanır. İki bacak aynı anda V. pozisyon demi pli 'ye iner ve d zelir.

V. pozisyon  paulement crois e

V. pozisyon Demi pli 

V. pozisyon point  zerinde en face

A la seconde 90 derece

II. Pozisyon Demi plié

A la seconde 90 derece

V. Pozisyon Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.1. II. Pozisyon dan Tour A la seconde en dehors hazırlık

3.1.2. II. Pozisyondan en dedans

Sağ bacak arkada épaulement croisée V. pozisyon başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Kollar hazırlık pozisyonundadır nefes ile demi plié inilir, iki bacak Relevé Demi/sur le point'e çıkılırken beden en face 1.noktaya döner, kollar I. Pozisyona getirilir. Sağ bacak yana 90 derece kaldırılır, kollar II. pozisyona açılır. Kollar nefes ile birlikte iki bacakta II. pozisyon demi plié inilir, sol kol I. pozisyona, sağ kol II. pozisyona açılır. İki bacak yeri aynı anda güçlü bir şekilde iter ve sol bacak demi point/ sur le point'e yükselirken sağ bacak 90 derece yana getirilir, kollar II. pozisyona ya da III. pozisyona toplanır. İki bacak aynı anda V. pozisyon demi plié 'ye iner ve düzelir.

V. Pozisyon épaulement croisée

V. Pozisyon Demi plié

V. Pozisyon point üzerinde en face

A la seconde 90 derece

II. Pozisyon Demi plié

A la seconde 90 derece

V. Pozisyon Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.2. II. Pozisyondan Tour A la seconde en dedans hazırlık

3.1.3. IV. Pozisyondan en dedans

Sağ bacak önde V. Pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. İki bacak demi plié yapılır, her iki ayak da yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona getirilir. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dedans hazırlığa basılırken, beden 2.köşeye getirilir ve aynı anda sağ kol II. pozisyona açılır, sol kol ise I. pozisyonda getirilir. Baş sekizinci köşede nokta tutar. Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki bacakta yeri iter sol bacak demi point/ sur le point'e üzerine çıkarken sağ bacak A la seconde 90 derece yana getirilir. İki kol genelde III. pozisyonda toplanır ancak II. pozisyonda da tutulabilir.

İki bacak aynı anda V. pozisyonda toplanır, demi plié inilir ve kollar hazırlığa inerek düzelir.

Ayrıca bir diğer şekilde, 'En dedans Grand Tour' dönüş için hazırlık pozisyonuna gelirken, çalışan bacak V. pozisyondan öne développé 90 dereceye açıp (kollar büyük pozisyonda) IV. pozisyon üzerine pas tombé ile en dedans tur başlangıcına gelinebilir.

V. Pozisyon épaulement croisé

V. Pozisyon Demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dehors hazırlık

A la seconde 90 derece

V. Pozisyon Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotograf 3.3 IV. Pozisyonundan Tour A la seconde en dedans hazırlık

3.2. Tour Arabesque için En Dehors ve En Dedans Hazırlık

Harekete iki bacakta başlanır. Dönüş tek bacak üzerinde 90 derece arkada yapılırsa da her iki bacakta aktif olarak çalışır.

Öncelikle merkeze doğru (destek bacağı) 'I. Arabesque En dedans' olarak dönüş için hazırlık çalışılır. Sonra merkezden dışa (çalışan bacağı) 'III. Arabesque En dehors' dönüş için hazırlık çalışılır. İki bacağında güçlü ve dinamik hareket etmesi diğer turlar gibi bu hareket için en önemli unsurdur.

Tour Arabesque'in düşmeden tamamlanabilmesi için sırt, destek bacağın tarafına doğru yatmamalı, destek kaburga zırh gibi sağlam durmalı ve beden kareyi korumalıdır.

Dönüşte veya hazırlığa çıkarken destek bacak Relevé/ Point topuk turn out çevrilerek en yüksek noktada tutulmalı, beden tüm tur boyunca başın tepesinden ipe çekilir gibi kendini yukarı çekmelidir. Tur tamamlanuncaya kadar Arabesque 90 derecenin altına çalışan bacak düşürülmemelidir.

3.2.1. IV. Pozisyondan I. arabesque en dedans

Sağ bacak önde V. Pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayak da yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona, beden en face getirilir. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dedans pirouette hazırlığa basılır, tüm beden 2.köşeye getirilir. Sağ kol II. pozisyona açılır, sol kol I. pozisyona getirilir. Baş sekizinci köşede nokta tutar.

Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki bacakta yeri iter sol bacak demi point/ sur le point'e üzerine çıkarken sağ bacak Arabesque 90 derece arkaya dinamik şekilde kaldırılır. Beden ve baş nokta 7'ye döner. Sol kol I. pozisyon allongé, sağ kol ise II. pozisyon allongé'de tutulur.

Gözler I. Arabesque elin orta parmağından ileri bakar. İki bacak aynı anda 5. pozisyon demi plié toplanarak düzelir veya pas de bourrée, soutenu en tournant, pas failli gibi bağlayıcı hareketlerle birleştirilerek bitirilir. Ayrıca bir diğer şekilde, 'Grand Tour En dedans' dönüş için hazırlık pozisyonuna gelirken, çalışan bacak V. Pozisyondan point

tendu, développé 45 derece veya öne développé 90 dereceye açıp (kollar büyük pozisyonda) IV. pozisyon üzerine pas tombé ile en dedans tur başlangıcına gelinebilir.

*'Bu tur hazırlık için son derece önemli olan şey, IV. Pozisyondayken arkadaki çalışan bacağın 90 dereceye hızlı ve atak şekilde getirilmesi, bununla eş zamanlı olarak tur boyunca II. pozisyonda tutulan kolun gecikmeden hızlıca yana getirilmesidir. Eğer omuz gecikirse ya da çalışan bacağın uyluk kemiği aşağı doğru düşürülürse, poz bozulacak ve dönüş tamamlanamayacaktır.'*¹⁵

V. Pozisyon épaulement croisée

V. Pozisyon demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dehors hazırlık

¹⁵ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.378) UK

I. Arabesque 90 derecede

V. Pozisyon demi pli 

V. Pozisyon  paulement crois e

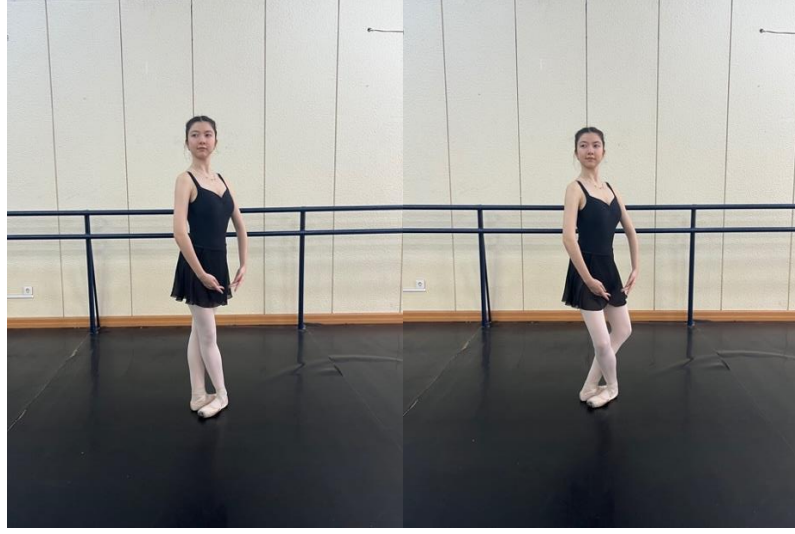
Fotoğraf 3.4. IV. Pozisyondan Tour I. Arabesque en dedans hazırlık

3.2.2. IV. Pozisyondan III. arabesque en dehors

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayakta yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona toplanır, beden 2.noktaya döner. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dehors pirouette hazırlığa basılır. Sağ Kol I. pozisyondan ileri allongé'ye, sol kol ise II. pozisyon allongé'ye getirilir. Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki bacak da yeri iter sol bacak demi point/ sur le point'e üzerine çıkarken sağ bacak Arabesque derrière 90 dereceye kaldırılır. Üst beden hazırlıktaki gibi III. Arabesque kol ve sırt pozisyonundadır. Baş ve gözler öndeki elin orta parmağından ileri 2.köşeye doğru bakar. İki bacak aynı anda V. pozisyon demi plié toplanarak épaulement inilir. Hareket tek bacakta plié'ye bitirilirse; Pas de bourrée ve soutenu en tournant ile başka bir harekete bağlanabilir.

*'III. Arabesque tur için fors almak oldukça zordur. Örneğin sağ bacak arkada IV. pozisyon en dedans hazırlıkta başlıyorsa, tur için destek kol ve el (sol) vücudu döndürmek için sağ tarafa doğru itmeli ve dönüş tamamlanıncaya kadar Arabesque poz tutulmalıdır. Vücut ise sanki sağ kolu takip ediyormuş gibi öne doğru uzatılmalıdır. Tur boyunca çalışan bacak arkada 90 dereceye çekilmeli, çapraza doğru ittirilmelidir. Baş hareketsizce çalışan elin üzerinden ileriye doğru bakarak tutulur.'*¹⁶

¹⁶ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.374,375) UK

V. Pozisyon épaulement croisée

V. Pozisyon demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dehors hazırlık

IV. Pozisyon demi pli 

III. Arabesque 90 derecede

V. Pozisyon demi pli 

V. Pozisyon  paulement crois e

Fotoğraf 3.5. IV. Pozisyon dan Tour III. Arabesque en dehors hazırlık

3.2.3. IV. Pozisyondan II. arabesque en dedans

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulment croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayakta yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona, beden en face getirilir. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dedans pirouette hazırlığa basılır, tüm beden 2.köşeye getirilir, baş épaulement tutulur. Sağ kol II. pozisyona açılır, sol kol I. pozisyona getirilir. Baş sekizinci köşede nokta tutar.

Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki bacak da yeri iter sol bacak demi point/ sur le point'e üzerine çıkarken sağ bacak Arabesque 90 derece arkaya dinamik şekilde kaldırılır. Beden nokta 7' ye döner, baş en face seyircide kalır. Sol kol II. pozisyon allongé, sağ kol ise I. pozisyon allongé'de tutulur.

İki bacak aynı anda V. pozisyon demi plié toplanarak düzelir veya pas de bourrée, soutenu en tournant gibi bağlayıcı hareketlerle birleştirilerek devam edilir.

Ayrıca bir diğer şekilde, 'Grand Tour En dedans' dönüş için preperasyon başlangıç pozisyonuna gelirken, çalışan bacak V. pozisyondan öne développé 90 dereceye açıp (kollar büyük pozisyonda) IV. pozisyon üzerine pas tombé ile en dedans tur başlangıcına gelinebilir. I.arabesque de bahsedildiği gibi farklı şekillerde dönüş başlayabilir.

*'Tek ya da iki tur dönüşte sağ kol için hız sağlamalıdır.'*¹⁷

¹⁷ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.378) UK

V. Pozisyon épaulement croisée

Demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dedans hazırlık

II. Arabesque 90 derecede

Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.6 IV. Pozisyondan Tour II. Arabesque en dedans hazırlık

3.3. Tour Attitude için En Dehors ve En Dedans Hazırlık

Harekete iki bacedan başlanır, dönüş tek bacak üzerinde 90 derece Attitude arkada yapılır. Öncelikle merkezden dışa (çalışan bacağa) ‘Tour Attitude en dehors’ dönüş için hazırlık çalışılır. Sonra merkeze doğru (çalışan bacağa) ‘Tour Attitude en dedans’ dönüş için hazırlık çalışılır. İki bacağın da güçlü ve dinamik hareket etmesi ,kolların aktif olarak harekete aktif olarak katılması bu aşamadaki en önemli unsurdur. Destek ayak üzerinde dengede durmak ve hazırlık bitişinde Attitude pozisyonundaki bacağın iyice uzatılarak kapatılması gerekir. Sırtın güçlü olması ve kolların dengeyi sağlaması gerekmektedir.

3.3.1. IV. Pozisyondan en dehors

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayakta yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point’e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona, beden 2.köşeye getirilir. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dehors pirouette hazırlığa basılır, beden 2.köşededir.

Sağ Kol I. pozisyondan ileri allongé’ye, sol kol ise II. pozisyon allongé’ye getirilir. Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki baceda yeri iter sol bacak demi point/ sur le point’e üzerine çıkarken sağ bacak Attitude 90 derece arkaya kaldırılır.

Kollar atak şekilde III. pozisyonda toplanır. Baş ve beden nokta 2 tutulur.

Bitişte bacak attitude’den arabesque uzatılırken, destek bacak demi point/ sur le point üzerinde yukarı çekilir, iki bacak V. pozisyon demi plié inilir veya tek bacak demi plié ile inilerek Pas de bourrée simple ile bağlanabilir.

‘Tek ya da çift tur dönüş için, sol kol (destek taraf) hazırlık pozisyonundan dönüşe fors sağlamalıdır. Sol kol hafifçe kıvrılmalı ve sağ tarafa (çalışan) doğru hafifçe itmeli. Çalışan kol III. pozisyonda form kaybetmemeli, çapraz doğru sıkıca çekerek dönüş için sağlanan hıza yardımcı olmalıdır.

İleri seviye sınıflarda çok çeşitli kollar kullanılabilir. İki kol III. pozisyonda ya da tek kol III.'de tek kol I.'de gibi'¹⁸

V. Pozisyon épaulement croisée

Demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dehors hazırlık

¹⁸ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.374) UK

IV. Pozisyon demi pli 

Crois e Attitude 90 derecede

Demi pli 

V. Pozisyon  paulement crois e

Fotoğraf 3.7. IV. Pozisyonundan Tour Attitude en dehors hazırlık

3.3.2. IV. Pozisyondan en dedans

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayakta yeri iterek, sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré en face çekilir, kollar III. pozisyona, beden en face getirilir. Sağ bacak épaulement arkaya IV. pozisyon en dedans pirouette hazırlığa basılır, tüm beden nokta 2'ye döner. Sağ kol II. pozisyona açılır, sol kol I. pozisyona getirilir. Baş nokta 8'dedir. Nefes ile birlikte güçlü bir şekilde iki bacakta yeri iter sol ayak demi point/ sur le point'e üzerine çıkarken sağ bacak Attitude effacée 90 derece arkaya dinamik şekilde kaldırılır. Çalışan bacağın kolu III. pozisyona destek kol ise II. pozisyona getirilir.

Tur dönüş için hazırlık alındığında beden nokta 2'ye gelir. Baş en face seyirci de nokta tutar. Balansta durulur. Bitiş için Attitude bacak uzatılırken destek bacak demi point/ sur le point'e üzerinde yukarı çekilir. İki bacak V. pozisyonda demi plié de toplanır ve düzelir veya başka bir harekete bağlanır.

Ayrıca bir diğer şekilde, 'Grand Tour En dedans' dönüş için preperasyon başlangıç pozisyonuna gelirken, çalışan bacak V. pozisyondan öne développé 90 dereceye açıp (kollar büyük pozisyonda) IV. pozisyon üzerine pas tombé ile en dedans tur başlangıcına gelinebilir.

'Tek ya da iki tur dönüş için, IV. pozisyonda hazırlıktayken dönüş için sağ kol (destek) I. pozisyondan hızlıca yana II. Pozisyona getirilmelidir. Sol kol da III. pozisyona çekilerek dönüş için sağlanan forsa ek güç sağlamalıdır.

Kollar iki farklı şekilde kullanılabilir; iki kol III. pozisyonda ya da tek kol III. Tek kol II. Pozisyonda...'¹⁹

¹⁹ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., 1978 (S.377) **School of Classical Dance**, UK

V. Pozisyon épaulement croisée

Demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dedans hazırlık

Attitude effacée 90 derecede

Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.8. IV. Pozisyonundan Tour Attitude en dedans hazırlık

3.4. Tour Devant için En Dehors ve En Dedans Hazırlık

Tur tek bacak üzerinde 90 derece önde yapılırsa da her iki bacak da aktif olarak çalışır. Hareket hem en dehors (merkezden dışarı) hem en dedans (merkeze doğru) çalışılır. Tüm beden aynı anda, iki bacağın da güçlü ve atak hareket etmesi diğer Tour'lar gibi bu hareket için de önemli unsurların başında gelir.

Tour devant yaparken, sırt arkaya doğru atılmamalı, yana yatılmamalı, sağlam durmalı ve beden kareyi korumalıdır. Tüm dönüşlerde olduğu gibi üst beden ekstrimitedeki tüm kaslar aktif ve güçlü olmalıdır.

Tur veya hazırlığa çıkarken destek bacak demi point/ sur le point'te topuk turn out çevrilerek en yüksek noktada tutulmalı, tur tamamlanana kadar beden başın tepesinden yukarı çekilmeli ancak çene geri atılmamalıdır.

Dönüş için, destek bacakla birlikte aynı anda çalışan bacak direkt olarak 90 dereceye çekilmelidir.

Bitişte ise hareket destek bacak plié üzerinden pas de bourrée ile V. pozisyona kapatılabilir ya da piqué adım/glissade gibi bağlayıcı hareketlerle bir başka hareket bağlanabilir.

3.4.1. IV. Pozisyondan en dehors Effacée Devant

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayak da yeri iterek sol ayak yeri iterek demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré çekilirken beden noktaya 2'ye döner ve kollar III. pozisyona getirilir. Sağ bacak arkaya IV. pozisyon en dehors pirouette hazırlığa basılır, tüm beden 2.köşeye döner. Sol Kol II. pozisyon allongé, sağ kol ise I. Pozisyon karşısına allongé'ye getirilir. Nefes ile birlikte çalışan bacak öne doğru geçerken iki bacak demi plié I. pozisyonda bir an buluşur ve ardından sağ bacak effacée devant 90 derece öne kaldırılır.

Kollar çalışan bacağın hareketiyle birlikte aynı anda hareket eder ve bacak kaldırılırken sol kol III. pozisyona sağ kol II. Pozisyona getirilir. Baş ve gözler nokta

2'ye doğru tutar. Bitiş için çalışan bacak V. pozisyon arkaya kapatılır veya 90 derece effacée devant büyük pozda demi pli  inilir iki bacakta V. pozisyona kapatılır.

Ayrıca hazırlığa, Pas tomb  coup  ile de başlanabilir.

*'Tek ya da iki tur d n ş i in, kol hızlıca III. Pozisyona getirilerek v cuda fors sağlamalıdır. Baş hareketsizce III. pozisyondaki kolun omuzuna doğru d nerek  zerinden ileriye doğru bakar.'*²⁰

V. Pozisyon  paulement crois e

Demi pli 

Sağ bacak Retir  pozisyonu

4. Pozisyon en dehors hazırlık

²⁰ KOSTROVITSKAYA V., PISAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.376) UK

Effacée Devant 90 derecede

Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.9. IV. Pozisyonundan Tour Devant en dehors hazırlık

3.4.2. IV. Pozisyondan en dedans Croisée Devant

Sağ bacak önde V. pozisyon épaulement croisée olarak başlanır. Kollar hazırlık pozisyonundadır. Demi plié yapılır, her iki ayak da yeri iterek sol ayak demi point/ sur le point'e çıkarken sağ bacak Retiré çekilir, kollar III. pozisyona, beden en face getirilir.

Sağ bacak arkaya IV. pozisyon En dedans Pirouette hazırlığa basılır, tüm beden nokta 2'ye döner. Sol Kol I. pozisyon, sağ kol ise II. pozisyon getirilir. Nefes ile birlikte çalışan bacak plié I. pozisyondan yeri hafifçe sürterek öne doğru geçerken sol bacak demi point/sur le point üzerine çıkar. Sağ bacak croisée devant 90 derece öne atak şekilde kaldırılır.

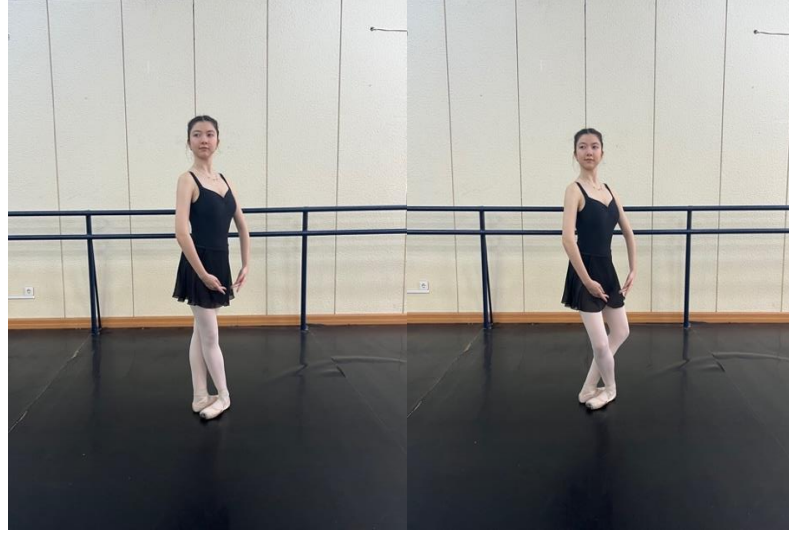
Kollar çalışan bacağın hareketiyle aynı anda harekete geçer. Bacak kaldırılırken sol kol III. pozisyona sağ kol II. pozisyonda getirilir.

Baş en face seyirciye doğru pozda balans tutulur. Bitiş için çalışan bacak V. pozisyon demi plié kapatılır ya da tek bacak üzerinde 90 derece demi plié'ye inilir.

Ayrıca bir diğer şekilde, 'En dedans Grand Tour' dönüş için preperasyon başlangıç pozisyonuna gelirken, çalışan bacak V. Pozisyondan pointe tendu, développé 45 derece veya öne développé 90 dereceye açıp IV. pozisyon üzerine pas tombé ile en dedans tur başlangıcına gelinebilir.

*'Tek ya da çift tur için çalışan bacağın kolu güçlü şekilde yana getirilerek dönüş için gerekli olan güç ve hızı, vücuda sağlamalıdır.'*²¹

²¹ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) **School of Classical Dance**, (S.378) UK

V. Pozisyon épaulement croisée

Demi plié

Sağ bacak Retiré pozisyonu

IV. Pozisyon en dedans hazırlık

Croisée Devant 90 derecede

Demi plié

V. Pozisyon épaulement croisée

Fotoğraf 3.10. IV. Pozisyonundan Tour Devant en dedans hazırlık

4. MÜFREDAT ÇERÇEVESİNDE POINT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND TOUR'LARIN (BÜYÜK DÖNÜŞLERİN) TEMEL ÖZELLİKLERİ VE YAPILIŞ ŞEKİLLERİ

Bu bölümde, Üniversitemiz Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölümü Bale Anasanat Dalı '*1967 Yılına ait Rusya klasik bale eğitim programı*²²'nın, ülkemiz eğitim sistemine göre uyarlanmış ve *günümüzde uygulanan müfredatından*²³ Grand Tour hareketleri ve yapılış şekilleri bu bölümde ele alınmıştır.

4.1. Tour En Dedans Büyük Pozlarda; A La Seconde, Attitude, Arabesque, Coupé Adım ve Pas Tombé ile

Bu bölümde büyük turların Coupé Adım ve Pas Tombé ile yapılış biçimleri ayrı ayrı ele alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca klasik eserlerdeki yerlerine de değinilmiştir.

4.1.1. Tour A la Seconde

A la Seconde tur hem en dehors, hem en dedans da bedeni hiçbir yana yatırmadan üst beden doğru şekilde taşınması gerekmektedir.

Bacak A la Seconde 90 derece kalça ekleminde dönüş esnasında doğru şekilde tutulmalıdır. Bununla birlikte demi plié'den kuvvetle bacak 90 dereceye gelirken aynı anda destek bacak turn out koruyarak point üzerinde olmalı, kollarla birlikte koordineli ve atak şekilde pozisyona gelmelidir. Dönüş esnasında doğru fors alınmalıdır. Dönüşün tamamlanabilmesi için destek bacağın gücü çok önemlidir. 2 kalçada da açıklığın ve gerginliğin hareket bitene kadar tutulması gerekir.

²² MINISTERSSTVO KULTURI CCCP KLASSİÇESKY TANETS PROGRAMMA: Dla Horeografiçeskyh Uçilis Po Spetsyalnosty, Artist Baleta, No: 2108 (8 Leet Obuçeniya)

²³ KÜÇÜKÜÇERLER, Ayşin 1998, (S.53-54-55-56-58) **Akademik Dans Eğitiminde Klasik Bale Tekniğinin Fonksiyonları Arasındaki İlişkiler**, İstanbul

Akademik literatürde Grand Tour A la Seconde başlangıç pozisyonu épaulement ya da en face olarak başlasa da dönüşte başın noktası en face olarak kullanılır ve dönüş genellikle en face olarak biter. Ancak klasik bale repertuvar eserlerinde koreografiye bağlı olarak Grand Tours'un başlangıç ve bitiş noktası değişebilir.

a. '*Pas Tombé*' ile²⁴

Temel dönüşler II. ve IV. pozisyonundan en dehors ve en dedans olarak iyice oturduktan sonra Pas Tombé ile Tour öğretilir. Çünkü Pas Tombé'de ağırlık merkezini bir bacedan diğerine transfer etmek ve destek bacağın üzerine mesafe almak gerekir.

Çalışan ayak point tendu, développé 45 derece veya développé 90 derece açılarak üzerine ağırlık transferi yapılır. Turn out(açık) basılır ve oradan fors alarak aynı anda diğer bacak 90 derecelik açığa (yanda) getirilerek dönüş yapılır. En dedans dönüşte turun gidiş yönü destek bacağa doğru olduğundan dönüş için gereken fors en dehors için olandan daha kolay alınır. Dikkat edilmesi gereken en önemli husus Pas Tombé basan ve turu yaptıracak olan destek bacak topuğunun ve dizinin açıklığı ve tüm bedeni koordinasyon içinde doğru çalışmasıdır.

Kollar genellikle III. pozisyonda kullanılır.

Le Corsairé II.perde Medora solunun orta parçası buna verilecek en doğru örnektir.

Tour tamamlandıktan sonra Pas de bourrée ile bağlanabilir ya da II. Arabesque bitiş yapılabilir. Köşeden pas tombé A la Seconde tur dönülebilir ve faili ile geçiş IV. Arabesque bitirilebilir.

b. '*Coupé adım*' ile²⁵

Coupé adım ile başlayan en dedans dönüş, yine Pas tombé'deki gibi ağırlık merkezinin bir bacedan diğerine transferini gerektirir.

Dolayısıyla dikkat edilmesi en önemli nokta Tour A la Seconde için, point üzerine transfer yaparken bedenin destek bacak tarafına yatmamasıdır. Hareketin uygulanması sırasında sıkça görülen bir diğer yanlış ise, ağırlık merkezinin destek olacak bacak

²⁴ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) (S.380) **School of Classical Dance**, UK

²⁵ KOSTROVİTSKAYA V., PİSAREV A., (1978) (S.380) **School of Classical Dance**, UK

üzerine taşınamayıp ağırlığın iki bacak ortasında kalmasıdır. Böyle bir durumda beden, destek bacak üzerine taşınmadığından, çalışan bacak 90 derecelik açıya gelemez ve dönüş yapılamaz.

Diğer hareketlerde olduğu gibi hazırlık aşamasında hareket önce demi point üzerinde öğretilip iyice oturtulur. Sonra Tur dönüş demi point üzerinde yapılır. Point üzerinde yapılabilmesi için tüm bunların doğru şekilde yapıldığına emin olmak gerekir.

Coupé adım ile A la Seconde tour dönüş, direkt point üzerine adım alınarak başlar.

Açıktaki ayakla point üzerine adım alırken, çalışan bacak doğrudan 90 derece A la Seconde'a atak bir şekilde getirilir. Kuvvetli sırt ve kollar, ihtiyaç duyulan forsu vücuda kazandırmaya yardımcı olur. Kollar II. pozisyon veya III. pozisyon kullanılır. Ancak benim kanaatimce III. pozisyonda tutulması daha çok fors almaya ve bedeni yukarıda taşımaya yardımcı olur. *Coupé adım ile tur* ifadesi eğitim döneminde kullanılırken, profesyonel dans hayatında daha çok Piqué tabiri yer alır.

4.1.2. Tour Attitude

Tour Attitude en dedans hazırlıkta anlatılan tüm kurallar geçerlidir.

Aynı zamanda Attitude tur bir önceki kısımda anlatılan tüm kurallar geçerlidir. Özellikle belde kavis yaratmamak (oturmamak) ve destek bacağın ağırlığını arkaya götürmemek önemlidir. Bir diğer dikkat edilmesi gereken husus destek bacağın kasığı, çalışan bacağın açısı yükseldikçe kırılmamasıdır.

Bu tur için en çok gözlemlenen yanlış, sırtın destek kaburga tarafından yana yatmaya meyilli olmasıdır.

Dolayısıyla sırt ve karın kasları çok aktif çalışmalıdır.

Attitude bacağın kolu III. pozisyonda tutulurken destek bacağın kolu II. pozisyonda tutulur. Kollar hem hız alınmasında sırta destek verir hem de dengenin tutulmasında ve turun düzgünce tamamlanmasında önemli rol oynar.

Özellikle derslerdekinden farklı olarak, klasik eserlerde Tour Attitude'lerden Arabesque'e bitiş sıkça kullanılmaktadır.

a. Pas tombé ile

Tour a la Sseconde'ta anlatıldığı gibi pas tombé yapılır. En dedans attitude dönüşte baş seyircide kalır. Tour Attitude pas tombé ile hem croisée hem effacée IV. pozisyondan başlanarak da yapılabilir.

Croisée'den Tour Attitude yapıldığında point üzerine ilk çıkış noktası Attitude effacée olarak dönüş yapılır. Ancak klasik ve çağdaş koreografiye göre pas tombé Tour Attitude'ün çıkış ve bitiş noktası farklı noktalar olabilir. Örneğin nokta 4'den 8'e.

The Fairy Doll solonun ikinci parçasındaki Pas tombé Tour Attitude kısmı bu hareketin klasik literatürde kullanımını örneklemektedir. Solo içindeki kullanımında Tour'a, pas tombé effacée IV. pozisyondan başlanır, Attitude croisée olarak bitirilir.

b. Coupé adım ile

Bir önceki turda bahsettiğimiz gibi Coupé adım ile başlayan en dedans dönüş için ağırlık transferi kuralları geçerlidir. Kollar genellikle çift kol III. pozisyon ya da tek kol III. Diğer kol II. pozisyon olarak kullanılır. Dönüş başlangıç ve bitiş noktası olarak genelde nokta 2/8 ya da 4/8 köşeleri kullanılır.

The Fairy Doll solonun ikinci parçasındaki Pas tombé Tour Attitude kısmı farklı versiyon olarak Coupé adım ile Tour Attitude olarak da sıkça kullanılır.

4.1.3. Tour Arabesque

En temelde öğretilen Tour Arabesque, I. Arabesque Tour'dur. Başlangıçta croisée IV. pozisyondan başlar. Tour'un çıkış noktasında baş duvara nokta tutar. Örneğin 2'den 7'ye. Ancak diğer turlardaki gibi koreografiye bağlı olarak günümüzde bu da değişiklik göstermektedir. Ardından IV. pozisyondan III. Arabesque en dehors öğretilir.

Başlangıç noktası neyse baş oraya nokta tutar. IV./II. pozisyondan II. Arabesque en dedans'ta ise başın noktası en face/ seyircidedir.

a. Pas tombé ile

Önceki turlarda anlattığımız gibi pas tombé Tour Arabesque, ileriye/üzerine mesafe alarak yapılır.

Derste temel verilirken turların sırasındaki gibi pas tombé ile dönüşte aynı şekilde tek tek her pozisyonda öğretilir. Destek ayak pas tombé'ye adım aldığı anda çalışan bacak aynı anda atak şekilde arkaya Grand Battement gibi atak kaldırılmalıdır.

Klasik repertuar kullanımına örnek olarak La Bayadere Scarf Pas de Deux'deki tombé Grand Tours en dedans'ı örnek olarak verebiliriz.

b. Coupé adım ile

Coupé adım ile başlayan diğer tüm turlarda olduğu gibi Tour Arabesque için de aynı ağırlık transferi kuralları geçerlidir. Klasik repertuarlarda yaygın olarak I. ve II. Arabesque pozisyonundan tur ile kullanılır.

La sylphide balesinde bu hareket için örnekler görebiliriz.

4.2. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda; IV. Pozisyondan Coupé Adım ve Pas Tombé ile

Bir önceki bölümde Tour A la seconde, Tour Attitude, Tour Arabesque en dedans dönüşlerden ve yapılış biçimlerinden bahsetmiştik. Buna ek olarak Croisée/Effacée Devant ve Ecarté pozisyonlarda dönüşler buna dahildir.

*'Coupé adım ve Pas tombé tek bacadan diğer bacağa ağırlık transferi kuralı, en dehors turlar için de geçerlidir.'*²⁶

En dedans tur dönüşlerde, turun gidiş yönü destek bacağa doğru olduğu için turun tamamlanmasında ihtiyaç duyulan fors kollarında sayesinde kolaylıkla kazanılabilir. Ancak En dehors'ta bu durum biraz daha farklıdır. Destek üzerine ağırlık transferi yapılmasına rağmen, dönüşün gidiş yönü, çalışan bacak tarafındadır. Destek bacak

²⁶ KOSTROVITSKAYA V., PISAREV A., (1978) (S.380) *School of Classical Dance*, UK

açıklığını bozmadan tüm vücudu çevirecek forsu vermelidir. Bu noktada destek kol ve sırtın, dönüş için ekstra yardımcı olması gerekmektedir. Kalça ve omuz gidilecek yöne doğru kareyi bozmadan vücudu çevirmelidir. IV. pozisyona basıldığında tüm turlar için kare beden korunmalıdır.

Baş ise I.ve III. Arabesque için çalışan elin orta parmağından ileri, II. Arabesque için en face(seyirci), A la Seconde için en face, Tour Attitude ve Tour Devant için ise genelde ilk çıktığı köşe yönüne doğru nokta tutulur. Eğer tur başladığı noktadan farklı bir köşede bitirilecek ise, turun başlangıcındaki tutulacak ilk nokta çıkış noktası olup, tur devam ederken bakış noktası biteceği yöne doğru değişmelidir. Bu sırada dönüş devam ettiği için bu çok hızlı gerçekleşmeli, bakışlar kaybedilmemelidir. Aksi takdirde başın noktası kaybolursa dönüş tamamlanamadan sona erecektir.

4.3. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda Plié-Relevé ile

Destek bacak point üzerinde devamlı olarak plié-on point, plié-on point şeklinde hareket ederken çalışan bacak 90 derecelik açıdan hiç aşağıya düşürülmemelidir. Hareket en dehors ve en dedans tüm büyük pozlarda çalıştırılrsa da genelde klasik bale repertuarlarında Tour I. Arabesque ve Tour Attitude kullanılır.

Bir Tour Arabesque, bir Tour Attitude, bir Tour Arabesque bir Tour Attitude dönüş ve Tire-bouchon'da iki tur toplayarak da kombinasyon şeklinde kullanılır. Ya da sadece I.arabesque devamlı olarak Plié-relevé point üzerinde dönülür, yine Tour Tire-bouchon en dedans'a toplayarak bitirilir. Örneğin *La Bayadère Scarf Pas de Deux*'de kız dansçının elinde tül ile dans ettiği parça buna en güzel örnektir. Ayrıca *The Fairy Doll Pas de Trios*'un *Coda*'sında (final bölümünde) kız dansçının sergilediği Tour Attitude Devant en dehors Plié-relevé ile devamlı dönüşün icrası,hareketin farklı pozlarda yapıldığının da göstergesidir.

4.4. Tour En Dehors ve En Dedans Büyük Pozlarda Tüm Şekillerle 2 Dönüş

Bu kademedeki klasik bale eğitim müfredatındaki tüm Tour'ların en dehors ve en dedans tek dönüş olarak, ayrı ayrı ve doğru şekilde öğretilmiş, oturtulmuş olması gerekir. Farklı yapılaş biçimleriyle ve bitiş şekilleriyle yapılmasının ardından o kademenin de iyi oturtulduğu gözlemlenmeli, ardından 2 tur için çalışmaya başlanmalıdır.

2 tur dönüş için tek tur dönüşteki tüm kurallar geçerlidir. 2 tur dönüşün zamanlaması ve forsu tek dönüşten farklıdır. Başın iki defa çevrilmesi ve destek parmak ucunda daha uzun süre durulması gerekir. Tek tura göre 2 dönüş için, parmak ucunda daha uzun süre durulması gerektiğinden destek topuk yüksekliği korunmalı, çalışan bacak derecesi düşürülmemelidir. Dansçı/öğrenci tek turda ustalaştıktan sonra 2 tur dönüşe geçilmelidir.

5. ÖZGÜN GRAND TOURS KOMPOZİSYONLARI

Bu bölümde, klasik bale dersi içerisinde Grand Tours hareketlerinin kullanımını ve diğer hareketlerle birleşimini örneklemek amaçlı yaratmış olduğum özgün kombinasyonlar yer almaktadır.

‘İleri seviye sınıflarda, dönüşlerin birçok çeşidi ‘adage’ çalışmasında kullanılır. Özellikle arabesque, attitude, à la seconde ve pirouette en dehors ve en dedans adage kombinasyonlarıyla birleştirilir.’²⁷

Hem uygulanış biçiminin görsel olarak anlaşılır olması, hem de müzik kullanımını örneklendirmek açısından, bu tezden faydalanmak isteyen okurlar için kombinasyonların video görselleri çekilmiş olup, bağlantı linkleri aşağıda paylaşılmıştır.

Kombinasyonlar tasarlanırken, Grand Tours’un sahnedeki kullanımları ve yerleşimleri de göz önünde bulundurularak, öğrencilerin koordinasyon, hız ve denge gelişimlerine fayda sağlanması hedeflenmiştir.

5.1. Kombinasyon I. (Tour I.Arabesque en dedans- Tour Attitude en dehors)

3/4’lük Müzik ile.

Harekete sağ bacak arkada épaulement Croisée derrière’de köşeden nokta 3’ye doğru başlanır.

Sağ bacak öne Piqué adım ile I. Arabesque, faili geçiş IV. Arabesque plié poz,

Sağ bacak adım Renversé Attitude derrière, pas de bourrée IV. pozisyon en dedans hazırlık poz,

Sol destek üzerinde I.Arabesque Tour, bitiş plié pas de bourrée V. pozisyon.

Sağ bacak Développé 90.derece öne tek kol III. Tek kol II. pozisyonda,

Tombé IV. pozisyon en dedans hazırlık poz,

²⁷ Foster R. (2010) (s.47) **Ballet Pedagogy The Art of Teaching**, USA

Tour a la seconde en dedans kollar III. pozisyonda, bitiş kollar II. pozisyona iner, destek bacak pli  yapar, çalışan bacak V. pozisyon kapar ve kollar I. pozisyona toplayarak Soutenu d n l r.

Sağ bacak yana Pas balanc  küçük kollar ile, sol bacak yana Pas balanc  küçük kollar ile, sağ bacağa Soutenu en tournant kollar III.'ye toplanır, sol bacak arkaya coup  adım ile allong  poz ile soldan başlanmak  zere bitiş yapılır.

Hareket sol bacak  zerine nokta 7'e doğru başlanır.

Kombinasyonun uygulamalı videosu aşağıdaki linkte yer almaktadır.

<https://youtu.be/hAGdx71F8UM>

5.2. Kombinasyon II. (Tour Attitude en dedans pas tomb  ile)

3/4'l k M zik ile.

Harekete sağ bacak arkada II. Arabesque poz ile 8. K şede başlanır. Nokta 4'e doğru ilerler.

Sağ bacak  zerine  ne doğru Pas Balanc  iki kol allong , Coup  en tournant ile kollar I. pozisyona toplanır, 4.k şeye Glissade on point yapılır ve Pas tomb  ile çift tur Attitude kollar III. pozisyonda d n l r, bitiş 8.k şeye 3.arabesque 90.derece pli  de poz tutulur.

Hareket aynı Şekilde bir set daha tekrarlanır.

3.sete aynı Pas Balanc  adım ile başlanır, Pas tomb  en dedans çift tur Pirouette kollar III. pozisyonda d n l r. V. pozisyona bitilir ve soutenu en tournant d n l r.

2.k şeye doğru 2x Glissade en tournant 3xChain s d n l r ve II.Arabesque poz bitirilir.

Kombinasyon soldan tekrarlanır.

Kombinasyonun uygulamalı videosu aşağıdaki linkte yer almaktadır.

<https://youtu.be/EGPKvLPnacw>

5.3. Kombinasyon III. (Tour A la Second en dedans- Tour Attitude en dehors)

3/4'lük Müzik ile.

Harekete sağ bacak Battement Tendu önde, tek kol I. pozisyonda nokta 6'dan nokta 2'ye doğru hareket başlar.

2x Glissade entournant, 3x Chainés, Tombé Pas de Bourrée Glissade, Grand Pas de Chat

Sol bacak önde V. pozisyon plié on point üzerinde kollar III. pozisyonda poz tutulur. 'Ve' sayısı ile sağ bacak A la Seconde yana 90 derece üzeri Développé ile atak şekilde kaldırılır ve Grand Tour Fouette III. Arabesque'e bitiş plié, Pas de Bourrée

IV. pozisyon en dedans tur dönüş için hazırlığa basılır.

Sol bacak Tour A la Seconde en dedans dönüş yapar ve V. pozisyon toplayarak Soutenu döner.

Sağ bacak önde épaulement croisée büyük kol ile Grand Battement başlanır.

2x croisée devant Grand Battement

2x croisée derrière Grand Battement

1x sağ bacak yana Grand Battement pointe

1x sol bacak yana Grand Battement pointe

Sağ bacak 2.köşeye En dehors Pirouette hazırlık yapar, çift tur Pirouette dönüş yapılır, Pirouette bitmeden çalışan bacak 90 derece devant'tan (önden) Grand Rond yaparak bacağı Attitude derrière'e (arka) geçirir, çift tur Tour Attitude Derrière en dehors döner. Bitiş Attitude derrière derin demi plié üzerinden bacak Arabesque uzatılır, iki kol da Allongé yapar (biri III.diğeri II.pozisyonda), pas de bourrée en tournant ile bitilir.

Kombinasyonun uygulamalı videosu aşağıdaki linkte yer almaktadır.

<https://youtu.be/ZdH9UaJBjvw>

6. KLASİK BALE ESERLERİNDEN POİNT ÜZERİNDE YAPILAN GRAND TOURS ÖRNEKLERİ

Özellikle akademik eğitimin son yılları, öğrencileri profesyonel dans hayatına geçişe hazırlamak üzerine olduğundan, *Grand Tours* hareketlerine de daha çok eğilinir. Tüm dönemlerde yer alan klasik bale repertuarında kullanılan *Grand Tour'lar* hem kadın, hem erkek dansçıların icra ettiği pas de deux ve solo roller içinde yer almaktadır.

Bu bölümde kadın dansçıların icra ettiği, Büyük Dönüşlerin en çok kullanıldığı sololar incelenerek, bölümler analiz edilmiştir.

Repertuarları kız sololardan örnekler başlığı altında inceleyerek de *La bayadère* Scarf Pas de Deux(ikili dans), kadın dansçının icra ettiği bölümdeki büyük tur dönüşler, ileri seviye dönüş tekniği ve Grand Tour'ların en üst seviye şekline örnek olduğundan, bu bölümde incelenerek ele alınmıştır.

İnceleme için günümüz kaynakları arasında ulaşılabilen, en ünlü profesyonel toplulukların sahnelediği tüm versiyonlar taranmıştır.

Tezimde kullanılmak üzere ise en akademik ve tradisyonel versiyonları sahnelediğini düşündüğüm Mariinsky ve Bolshoi Bale Toplulukları'nın yaptığı versiyonların incelenmesi tercih edilmiştir.

6.1. Le Corsairé Balesi'nden 'Medora' Solo

'Le Corsairé Balesi orjinalinde Jules-Henri Vernoy de Saint-Georges tarafından Lord Byron'ın The Corsair şiirine dayanan bir libretto ile sunulan 3 perde ve 5 sahnelik bir baledir.

*İlk olarak 1856 yılında Paris Opera Balesi 'nde Joseph Mazilier tarafından Adolphe Adam bestesiyle sunulmuştur.*²⁸

'Tarihteki ilk Medora rolünü Carolina Rosati adında İtalyan bir dansçı önce Paris Opera ve Balesi 'nde ardından da St. Petersburg İmparatorluk balesinde dans etmiştir.

Rusya 'da ise ilk kez 24 ocak 1858 yılında Jules Perrot'un koreografisiyle St. Petersburg İmparatorluk balesinde sergilenmiştir. Bu prodüksiyonda baş balerin Ekaterina Friedbürg Medora rolünü, Conrad rolünü de Marius Petipa dans etmiştir.

Ayrıca Petipa bu prodüksiyon için Jules Perrot'a yardımcı olmuş ardından 5 yıl sonra 1863 'te Cesar Pugni 'nin revize müziği ile kendi versiyonuyla bir Le Corsairé sahneye koymuştur. M.Petipa uzun kariyeri boyunca her seferinde yeni danslar ve bölümler ekleyerek Le Corsairé 'in dört versiyonunu sunmuştur.

İlk canlandırmasında Medora rolünde eşi prima balerin Maria Surovshchikova-Petipa 'yı, Conrad rolünde ise Christian Johansson ile Le Corsairé 'i sahnelemiştir.

1867 yılında Joseph Mazilier o yıl Paris 'te verilen bir davette Le Corsairé 'i yeniden canlandırmak üzere emekliliği bırakıp tekrar koreograflığa geri dönmüştür. Bu kez Medora rolünü Adele Grantzow üstlenirken, Adolphe Adam 'ın eski öğrencisi Leo Delibes Grantzow için yeni bir müzik bestelemiştir. Le Corsairé 'in bu versiyonu 21 Ekim 1867 de prömiyerini yapmış ve Grantzow Medora rolünde otuz sekiz temsil dans etmiştir. Prima balerin 1868 de Paris 'ten ayrıldıktan sonra Le Corsairé, Paris Opera ve Balesi tarafından bir daha oynanmamak üzere repertuvardan çıkartılmıştır.

²⁸ <https://en-academic.com/dic.nsf/enwiki/1014644> (erişim tarihi 20.02.2023)

Granztow 1867 kışında İmparator II. Alexander tarafından St. Peterburg İmparatorluk Balesi'ne davet edilmesinden hemen sonra Petipa'dan Le Corsairé'i tekrardan canlandırmasını istemişti. İlk kez sahneye çıkışı için 6 Şubat 1888 tarihi verilen bu prodüksiyon için Petipa, yine Cesare Pugni ile yeni danslarına beste yapması için çalışmıştır.

Petipa'nın Le Corsairé'i üçüncü kez canlandırması, 22 Kasım 1880 tarihinde olmuştur. Rus balerin Eugeniia Sokolova için özel olarak tasarlanmıştır.

Petipa'nın son ve en önemli canlandırması 25 Ocak 1899 Mariinsky Tiyatrosu'nda gerçekleşmiştir. Bu prodüksiyon özellikle St.Petersburg balesinin Prima balerini Pierina Legnani'nin yararına yapılmıştır. Baş balerin Olga Preobrajenskaya Gülnare rolünü, Pavel Gerdt ise Conrad rolünü dans etmiştir.²⁹

Fotoğraf 6.1. Tarihteki ilk Medora rolünü dans eden dansçı 'Carolina Rosati'

https://en.wikipedia.org/wiki/Carolina_Rosati (erişim tarihi 10.12.22)

²⁹ <https://petipasociety.com/le-corsaire/> (erişim tarihi 17.02.2023), Mariinsky Ballet. Theatre program for *Le Corsaire*. 2004.

Fotoğraf 6.2. Surovshchikova-Petipa Le Diable à Quatre eserinden Mazurka dansı ile St. Petersburg. 1861

https://en.wikipedia.org/wiki/Mariia_Surovshchikova-Petipa (erişim tarihi 10.12.22)

Le Corsairé 2.perde *Medora* soloyu incelediğimizde, ileri seviye dönüş tekniğinin kullanıldığı ve büyük tur hareketleri için iyi bir örnek oluşturduğu görülmektedir.

Solo, baştan sona kadar ileri seviyede hız ve dönüş yeteneği gerektiren bir solodur.

Tez başlığının kapsamında Grand Tours hareketlerinin analiz edilebilmesi adına solo parçalara bölünerek incelenmiştir. İncelediğim versiyonda 4 parçadan oluşan hareket dizilimi ise şöyledir;

1. parçada, nokta 6'dan nokta 2'ye doğru Tour degagé en tournant, Glissade en tournant, öne tombé en dedans Tour Fouetté Arabesque bitiş yaparak ilerlenir. Hareket peş peşe hızlı şekilde 3 defa tekrarlanır. Soutenu V. pozisyona bitirilir büyük poz ile öne pas emboité yapılarak ilerlenir ve tam sahnenin ortasına gelinerek assamblé V. pozisyona toplanır.

2. parçada, Sissone simple sağ-sol olmak üzere 4 kez tekrarlanır ve Sissone simple en tournant dönülerek yapılır. Kollar Port de bras ile harekete eşlik eder. Hareket 2 set tekrarlanır. Ardından 7x Sissone simple sağ-sol bacak, geriye doğru giderek yapılır ve III. pozisyon poz bitiş gösterilir. Sahnenin tam ortasına doğru sahne adımlarıyla gelinir.

3.parçada, Grand Tour tekniğinin en zor biçimlerinden biri halinde karşımıza çıkmaktadır. Tur için en dedans hazırlık pozu alınır, Pas tombé ile Tour A la seconde pas tombé ile IV.pozisyondan en dedans kollar III. pozisyonda çift tur dönüş yapılır. Tek bacak üzerine inilir, ardından Pas de bourrée dessus en tournant ile pas tombé basılır en dedans çift tur pirouette dönülür. Pirouette'in bitiminde hiç durmadan tekrar pas de bourrée dessus en tournant dönüş Pas tombé ile IV.pozisyondan çift tur A la seconde yapılır aynı bu şekilde hareket 3 set devam eder. Sonunda en dedans çift tur yapılır V. pozisyona kapatılır ve adım alınarak sahne ortasına tekrar gelinir.

4.parçada, dairede devamlı olarak 12 tane Piqué tur dönüş yapılır ve chainés dönüşler sonunda V. pozisyonda poz ile solo bitirilir.

6.2. Kuğu Gölü Balesi III. Perde'den 'Odile' Solo

Pyotr Ilyich Tchaikovsky'nin bestelediği, 4 Mart 1877 yılında ilk prömiyeri Bolshoi Bale Topluluğu tarafından yapılan, dünyanın en çok bilinen dört perdelik klasik bale eseridir. Orijinal koreografisini Julius Reisinger'in yaptığı Kuğu Gölü eserinin birçok versiyonu yapılsa da günümüze kadar ulaşan ve çoğu bale toplulukları tarafından koreografi ve müzikal olarak temel alınarak dans edilen versiyonu Marius Petipa ve Lev Ivanov'un yapmış olduğu versiyondur. İlk kez 15 Ocak 1895 yılında Kraliyet Bale Topluluğu (Kirov Ballet, Leningrad-Rusya) tarafından prömiyeri yapılmıştır. Tchaikovsky'nin bestesi ise Riccardo Drigo tarafından revize edilmiştir. Günümüzde eser iki perde, dört tablo şeklinde sergilenmektedir.³⁰

Librettosunun yazılışı ile ilgili kesin bir kanıt olmamakla birlikte Rus-Alman halk masallarından esinlenerek yazıldığı düşünülen eserin, Johann Karl August Musaus tarafından yazılan 'The Stolen Veil' masalından ilham alındığı da düşünülmektedir. Bir diğer inanişaya göre ise orijinal koreograf Julius Reisinger'in 'Bohemian' eserinden etkilenerek eseri yazdığıdır.³¹

Eserin konusu; kötü bir büyücünün lanetiyle kuğuya dönüşen Prenses Odette ile bir av gezisinden kuğu sürüsüyle karşılaşmış Odette'e aşık olan Prens Siegfried'in aşk hikayesidir. Hikâyenin orijinalinde sonu mutsuz bitse de Bolshoi Bale Topluluğu tarafından dans edilen 1984 yılındaki versiyonda Odette ve Prens Siegfried'in sonsuza denk mutlu yaşadığı bir sonla biten yapımdır, bale dünyasında büyük tartışma yaratmıştır.

Hikâyenin ana karakteri iyiliği, saflığı, temizliği temsil eden 'Beyaz kuğu' yani, Odette', onun taklidini yaparak Prensi kandırmaya çalışan ve kötülüğü, kıskançlığı temsil eden karakter 'Siyah kuğu' olarak bilinen Odile' karakteridir.

³⁰ WILLET, R. J. 1985, *Tchaikovsky's ballets: Swan lake, Sleeping beauty, Nutcracker*, New York

³¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Swan_Lake (erişim tarihi 07.12.22)

*'Odile ve Prens Siegfried'in en ünlü ikili dansı 'Black Swan pas de deux' olarak bilinir, bunun sebebi ise Odette'in 'beyaz' kuğu kostümününün tam zıttı olmasıdır.'*³²

Baştan çıkaran, kendine güvenen ve cesur dansı 'Siyah kuğu Pas de deux' bu eserde en dikkat çeken ikili danstır.

'Petipa'nın bu ünlü Pas de deux'ü, sıklıkla galalarda ve gösterilerde başlı başına bir parça olarak yer alır. Hızlı, zor ve tamamen vitüözitelik gerektiren bir danstır. Özellikle pas de deux'ün sonundaki coda'da yer alan '32 Fouettés' dönüşüyle ünlüdür.

*Bu Fouetté'ler ilk kez İtalya dansçı Legnani'nin dans ettiği Odette-Odile rolü için tasarlanmıştır. 20. Yüzyılda Fouetté'ler yaygın hale gelmiş olup, artık dansçıların eskiye göre daha rahat yapabildikleri bir hareket olmuştur. Ancak yine de günümüzde balerinler Fouetté'leri zor bularak, yerine geçecek başka adımları-hareketleri kullanmayı tercih ederler.'*³³

Siyah kuğu pas de deux ve Odile solo, tüm eserin içindeki en heyecan verici dans olduğu düşünülür. İzleyiciler nefesini tutarak solonun ve ikili dansın tamamlanmasını izler.

Dünya çapındaki yarışmalarda da en çok kullanılan, ileri seviye dönüş ve klasik bale tekniği gerektiren Odile solo, dansçılar için virtüözitelik seviyesinde bir solodur.

³² KARENSKY, Oleg (1981) (S.172.) **Ballet a Guinness Superlatives Guide**, London

³³ KARENSKY, Oleg (1981) (S.172,173) **Ballet a Guinness Superlatives Guide**, London

Fotoğraf 6.3. Anna Sobeshchanskaya ilk Odette-Odile Julius Reisinger'in orijinal Kuğu Gölü

https://en.wikipedia.org/wiki/Swan_Lake#/media/File:Swanlakesobechshanskaya.jpg

(erişim tarihi 07.12.22)

Soloyu incelediğimizde genel olarak küçük ve büyük dönüş gruplarının profesyonelce art arda sıralanan ve ağırlığın bir bacadan diğerine sürekli olarak taşındığı, dolayısıyla ileri seviye bir denge kontrollü gerektiren Siyah Kuğu solo, artistik açıdan da oldukça güçlü bir dramatik yapıya sahiptir.

Odile karakterindeki ihtiras, kıskançlık ve tutku, koreografi de güçlü dönüşlerle ifade edilmiştir. Dönüşler son derece keskin olup, net şekilde bitmektedir.

Solo, tez başlığının kapsamında Grand Tours hareketlerinin analiz edilebilmesi adına parçalara bölünerek incelenmiştir. İncelediğim versiyonda 5 parçadan oluşan solonun hareket dizilimi ise şöyledir;

Solo, sol bacak arkada épaulement croisée pointe tendu pozdan başlar.

1.parça, Pas de bourrée dessus en tournant ile IV. pozisyonda dehors pirouette hazırlığa gelinir.

Çift ya da daha fazla miktarda pirouette en dehors dönülür, pirouette bitişinde destek bacak plié'ye indiği esnada, çalışan bacak öne açılır, destek bacak tekrar point üzerine çıkarken çalışan bacak grand ronde yaparak Tour Attitude en dehors kollar III. pozisyonda dönülür.

Turun bitişinde bacak arabesque pozisyona uzatılır, kollar allongé uzatılır pas de bourrée simple en tournant V. pozisyona bitilir. Öndeki ayak küçük développé ile point tendu ecartée açılır ve V. pozisyondan sissone ouverte par développé ecartée 90 derece ve üstü açılır, tek bacak üzerine plié inilir ve pas de bourre dessous ile başlangıç pozisyonuna gelir.

Bu kombinasyon en baştan bir set daha tekrar edilir. Pas jeté ve piqué Arabesque ardından adımlarla nokta 8'e gelinir.

2.parçada Grand Tour açısından zengindir. 8. köşede II.Arabesque poz tutulur.

Nokta 4'e doğru Pas Glissade adım yapılır ve Pas tombé ile Tour Attitude Grand Tour en dedans çift tur dönülür. Kollar III. pozisyondadır. Turun bitiminde adım I. Arabesque poz 90 derece tutulur.

Pas glissade adım yapılır ve çift tur degage en tournant dönülür, kollar III. pozisyonda. Bitişinde Effacée devant küçük poz yapılır ve tekrar nokta 8'e gelerek II. arabesque poz tutulur.

Tekrar Pas Glissade adım yapılır ve pas tombé ile Grand Tour Attitude en dedans çift tur dönülür ve bitişinde öne adım alarak poz yapılır.

3.parçada Solo nokta 7'ye koşarak devam edilir. Pas de bourrée suivi ile nokta 2'ye doğru écartée devant Développé ve Pas tombé IV. pozisyona basılarak En dedans Pirouette dönülür. Hareket bir set daha tekrarlanır.

4.parçada nokta 4'e gelinir ve buradan da Renversé Attitude pozla başlayan hareket kombinasyonu ile 8. Köşeye doğru ilerlenir.

5.parçada solo daire çizilerek Glissade en tournant, Emboité en tournant ve Tour piqué dönüş kombinasyonu yapılarak büyük pozlarda bitirilir.

Fotograf 6.4. Svetlana Zakharova *Siyah Kuğu* rolünde Attitude Poz ile, 2019

<https://outandaboutnycmag.com/6-21-19-qa-nyc-shall-we-dance-friday-svetlana-zakharova-and-roberto-bolle-in-swan-lake-black-swan-variation/> (erişim tarihi:03.01.2023)

'Genç ve büyüleyici Svetlana Zakharova, ilk kez 27 Ekim'de Bakhchisarai çeşmesinde Maria rolünde boy gösterdi. Svetlana fiziksel ve teknik olarak Maria'da olması gereken her şeye sahipti. İdeal oranlara sahip iyi bir dansçı olarak, eleştirmenler tarafından büyük övgüler alan hassas, karmaşık bir karakter yarattı. Bolşoy'dan Vladimir Vasiliev, performanslarından birinde Zakharova'yı görmek için St. Petersburg'a geldi.

*Kendi kuğu gölü versiyonunu sahneleyebilecek ve Odette-Odile'nin çifte rolünü hiç oynamamış bir dansçı aramaktaydı. Svetlana'dan kesinlikle büyülenmişti ve onu Bolshoi 'a davet etti ama Svetlana reddetti. Makhar Vaziev, Rush Hour gazetesine verdiği röportajda, Maryinsky dansçılarının aşk veya para uğruna Bolşoy'a götürülemeyeceğini söyledi.*³⁴

Aşağıdaki fotoğrafta ise 1991-2017 yılları arasında Mariinsky Tiyatrosu'nda dans eden Rus baş balerin Ulyana Lopatkina ile 1991-2013 yılları arasında yine Mariinsky Tiyatrosu'nda dans eden Rus balet Igor Zelensky, Siyah Kuğu Pas de deux'tan bir poz ile yer almaktadır.

Klasik bale camiasının akılda kalan dansçılarından Lopatkina klasik ve dramatik olmak üzere birçok rolde dans etmiştir.

Uzun uzuvları, mükemmel gücü ve saf klasik çizgisinin yanı sıra müzikalitesi ile Rus-Kirov (Vaganova bale akademisi, St.Petersbug) okulunun en güzel örneklerinden biridir.

*'Kuğu gölü'ndeki Odette-Odile rolünün yanı sıra; Le Corsaire (Medora), La Bayadère (Nikiya), Paquits (Grand pas), Uyuyan Güzel (Leylak Perisi),Raymonda (Raymonda, Clemans),Pas de Quatre (Maria Taglioni), Serenade gibi en bilinen klasik bale eserlerinde uzunca yıllar Mariinsky Bale Topluluğu ile dans etmiştir.*³⁵

³⁴ SUPNİKOV I.,(1991) (S.319)**The Dancing Times**, LONDON

³⁵ Dyukova, L. and Haegeman, M. [Ulyana Lopatkina](http://www.ballet.classical.ru). www.ballet.classical.ru. (in Russian). Retrieved 29 June 2019.

Fotograf 6.5. Uliana Lopatkina ve Igor Zelensky, Siyah Kuğu Pas de deux
Fotografçı Natasha Razina
SUPNİKOV I. (1991) S.319 **The Dancing Times**, LONDON

6.3. La Bayadère III. Perde Scarf Pas De Deux'den Parça

La Bayadère, Rus oyun yazarı Sergei Khoudekov ve St. Petersburg İmparatorluk Tiyatroları'nın baş sorumlusu balet Marius Petipa'nın birlikte yarattığı bir eserdir.

'Müziği Ludwing Minkus tarafından bestelenen dört perdelik eser, ilk kez İmparatorluk Balesi tarafından 4 Şubat [O.S. 23 Ocak] 1877'de Rusya'nın St. Petersburg kentindeki İmparatorluk Bolşoy Kamenny Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir.

Eserin International Ballet tarafından 1940'larda İngiltere'de yapılması planlanmış ancak eser Leningrad'ın repertuvar programında kalmış, 1961 yılında Paris ve Londra'da 'Gölgelerin Krallığı' bölümü Kirov Balesi sergileyinceye kadar batıda hiç görülmemiştir. Nureyev bu bölümü 1963 yılında Royal Ballet için büyük bir başarıyla sahneye koymuştur ve o zamandan beri biri Makarova tarafından American Ballet Theatre 'da olmak üzere birçok batılı prodüksiyon tarafından sergilenmiştir. 1980'de Makarova American Ballet Theatre'in için parçayı tamamen kendi versiyona göre uyarlamıştır. Bu, batıda *La Bayadère'in tamamıyla sergilendiği ilk versiyon olmuştur. Makarova kendi versiyonunda, hikayeyi daha anlaşılır kılmak için eserde pandomimi abartısız şekilde kullanarak dans etmeye önem vermiştir.*

Hikaye romantikleştirilmiş Hindistan'da geçmektedir. Başarılı bir savaşçı olan Solor, tapınak dansçısı olan Nikiya ile Rajah'ın kızı Gamzatti arasında kaldığı bir aşk çıkmazının hikayesidir. Başlangıç sahnesi Aida eseri ile benzerlikler göstermektedir. Rajah ve Gamzatti, Solor'un Nikiya'yı unutmasını sağlamaya çalıştıkları bu eserin sonunda, Nikiya zehirli bir yılan tarafından sokularak ölür. Nikiya Solor'un rüyalarına öncelikle yansıma olarak gelir ve sonra Gamzatti ile olan düğününü sapote etmek için sarayın üzerinde uçan bir ruh olarak görünür. Solor'a alarak 'Gölgeler Krallığı' olduğunu düşündüğümüz başka bir dünyanın yolunu gösterir.

Bu final, son Sovyet yapımlarına dahil edilmeyen ancak Makarova tarafından restore edilen baleye Wagner ekolüne benzer bir ilahlaştırma katmıştır.

Stil olarak La Bayadère, Bournonville baleleriyle birçok benzerlik gösterir. İnsan karakterlerinin naturalistik davranışlarını, sihir ve fantezi ile harmanlanması, hatta kadın dansçıların sololarının point üzerinde balance ile pozda durarak bitmesi dahil benzerlik göstermektedir.

La Bayadère aynı zamanda La Sylphide balesi ile benzerlik göstermektedir. Eşarp ile yapılan ikili dans 'scarf pas de deux' ve düğün hazırlıkları yapan insanların, damat dışında kimseye görünmeyen ruhlar tarafında sabote edilmesi, bu benzerliklerden en belirginleridir. Solor, Gamzatti ve Nikiya'nın pas de trios'u, Peter Schaufuss tarafından sahnelenen Filippo Taglioni'nin orijinal La Sylphide'in versiyonuna benzerlik göstermektedir.³⁶

La Bayadère'in Nikiya rolünü ilk prima balerin Ekaterina Vazem dans etmiştir.

Fotoğraf 6.6. Marius Petipa'nın La Bayadère'inin son canlandırması, Mariinsky Tiyatrosu'nun sahnesi Gölge Krallığı sahnesinde gösteriliyor. Ortada *Nikiya* rolünde Mathilde Kschessinskaya ve *Solor* rolünde Pavel Gerdt görülüyor. Üç solist gölge solda diz çökmüş Varvara Rhykhliakova, Agrippina Vaganova ve Anna Pavlova. St. Petersburg 1900

https://en.wikipedia.org/wiki/La_Bayadère (erişim tarihi 20.12. 2022)

³⁶ KARENSKY, Oleg (1981) (S.176) **Ballet a Guinness Superlatives Guide**, London

Fotoğraf 6.7. 1877 yılındaki ilk Nikiya rolünü dans eden kişi Yekaterina Ottovna Vazem

https://en.wikipedia.org/wiki/Yekaterina_Vazem (erişim tarihi 20.12. 2022)

Scarf Pas de deux'ü incelediğimizde kadın ve erkek dansçının elinde beyaz bir şifon-tül parçası olduğu görülmektedir. İkilinin temas etmeden, bu tül parçasını kullanarak birbirleriyle dans etmesi eserin en çarpıcı kısımlarındandır.

Kadın dansçı açısından bir erkeğin doğrudan desteği olmadan ince bir eşarp ile Pas de deux hareketlerini kendi başına yapabilmesi; güç, kontrol ve denge açısından ne kadar ileri derece bir seviyede dansçının bu rolü dans etmesi gerektiğinin göstergesidir.

Tez başlığının kapsamında Grand Tours hareketlerinin analiz edilebilmesi adına Pas de deux parçalara bölünerek incelenmiştir. İncelediğim versiyondaki hareket dizilimi ise şöyledir;

1.parçada, çift sahneye şifonun ucundan iki eliyle tutarak arka arkaya çıkar ve nokta 7'ye yerleşir. Kadın dansçı sağ bacak destek olmak üzere Fouetté en Evant yapar, adım ile sol destek üzerinde Pas tombé attitude derrière poza çıkar ve plié iner. Hareket sahnenin ortasın doğru ilerleyerek 3 set tekrarlanır. Ardından Chainés ile tüle dolanarak partnere doğru gidilir ve poz verilir. Birbirleriyle temas ettikleri tek yer bu pozdur. Ve tekrar Chainés tül ile açılarak partnerden ayrılır, partner tülün ucunda kalır. İki kol tülü tutarak Battement tendu devant poz ile tur için hazırlık verilir.

2.parça Grand Tours açısından dansçıda hem sağ hem de sol taraftan ileri seviye dönüş tekniği gerektirir. Destek el yukarıda tülü tutmaktadır.

Pas tombé ile Tour I. Arabesque'e çıkılır, plié relevé ile arka arkaya 3 defa tur Arabesque dönülür. Ardından iki kol III. Pozisyona alınarak tur Tire-bouchon en dedans pirouette toplanır. Bu sırada destek elde duran tül III. pozisyonda en dedans pirouette dönülürken, el değişir ve sol ele geçer. Bitişte V. pozisyon arkaya basılır ve on point üstünden poz tutulur.

Tur kombinasyonu aynı şekilde soldan yapılır. Bu dansçının her iki bacağına eşit miktarda hakim olması ve teknik yeterlilikte olmasını gerektirir. Bu sırada partner tülün ucundan tutarak hafif ivme verir.

Tur kombinasyonu bir kez daha sağdan yapıldıktan sonra tül bırakılır ve sahnenin ortasına büyük III. Arabesque poza gelinir. Partner sahneden ayrılır.

3.parçada hareket sahnenin ortasından arkasına doğru ilerler.

Pas jeté entrelacé kollar III. pozisyonda yapılır, pas de bourrée suivi ile IV. pozisyona en dehors pirouette hazırlığa basılır, çift tur ya da daha çok pirouette dönülür ve III. Arabesque demi plié'ye 90 derecede açılır. Geriye adım alınarak hareket 3 set daha tekrarlanır ve 6.köşeye doğru yürüyerek poz alınır.

4.parçada 6.köşeden sahnenin ortasına doğru Pas de bourrée suivi ile ilerlenir, 4x sissone simple port de bras ile yapılır. Kombinasyon 2 set tekrarlanır. Ardından 4x sissone simple en tournant port de bras ile yapılır. Öne développé, tombé ile pas de bourrée suivi 7.köşeye doğru ilerlenir, pas jeté ile Attitude 90 derece on point çıkılarak büyük pozda solo bitirilir.

Fotoğraf 6.8. La Bayadere Scarf Pas de Deux Rudolf Nureyev ve Margot Fonteyn Royal Bale, 1963

<https://miscelana.com/2021/03/26/la-bayadere-2-ballet-princess-diana/>

(erişim tarihi: 03.01.2023)

6.4. Bu Repertuvarlarda Yer Alan Grand Tours Hareketleri için Hazırlayıcı Egzersiz Önerileri

Bu bölümde, yukarıda analizi yapılan bu soloları icra edecek dansçı veya öğrenciler için, sololarda yer alan Grand Tours hareketlerinin doğru şekilde yapabilmesine yardımcı olacağını düşündüğüm, bedeni güçlendirici ve ileri seviye teknik birikim gerektiren egzersizlerin analizi ele alınacaktır. Bu egzersizler tarafımdan tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Teknik açıdan zorlayıcı bu soloları çalışırken doğru refleksleri, müzikalite ile beraber kazandırmak için solo parçalar bölünmeli ve gerekirse dönüş yaptırmadan ayrı olarak çalıştırılmalıdır. Gerekirse en başta müziksiz, öğrencinin ihtiyaç duyduğu tempo gözetilerek, istenilen temel özellikler oturtulduktan sonra eser-solo müzikle birlikte çalışılmaya başlanır. *'Tour-dönüş' için yapılan hazırlık doğru yerleştiyse Tur hazırlıktan, Tur dönüşe geçilir.*³⁷

Şayet öğrencinin teknik seviyesi doğrudan dönüşü yapmaya hazır ise, hazırlık aşaması kısa tutularak Büyük Dönüş kalitesi olabildiğince yükseltilmeye çalışılır.

Eğitim sürecindeki repertuar çalışmalarında, daima göz önünde bulundurulması gereken bu çalışma şekli, bedene doğru tekniğin yerleştirilmesi ve dönüş koordinasyonunun kazandırılması açısından çok önemlidir.

Yukarıda örnek olarak verilen sololar üzerinde çalışmaya başlanmadan önce kullanılacak olan Grand Tours'a hazırlayıcı bazı egzersizler teknik derslerde verilebilir.

Bale teknik egzersizlerinin dışında, bedeni bütüncül olarak güçlendiren hareket sistemlerinden de (pilates, yoga, pbt, gyrotonic vb.) yararlanılabilir. Bu çalışmalar kas gruplarını güçlendirmede, esnekliğin ve dengenin artırılmasında bedene yardımcı olarak dönüş kalitesinin de geliştirilmesine katkıda bulunur.

³⁷ VAGANOVA A., (1946) (S.117) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, New York

6.4.1. Örnek 1

‘La bayadère’ Scarf pas de deux için yapılabilecek çalışma şu şekildedir;

İki kol barda, hazırlık müziği ile sağ bacak Battement tendu devant açılır. Öne Pique ile Arabesque 90 derece point üzerine çıkılır. Bu harekette bara yaklaşılacağından başlangıçta barda normalde olduğundan daha uzak mesafede durulması önerilir.

Bacak arkaya Arabesque 90 derecedeyken destek bacak demi plié tam tabana iner, tekrar point üzerine çıkarken çalışan bacak Attitude 90 derece pozisyonuna gelir. Hareket 3 set tekrarlanır ve tur Tire-bouchon ile Retiré’ye toplanır V. pozisyon arkaya basılır.

Sol bacak Battement tendu devant açılır ve aynı kombinasyon soldan yapılır.

6.4.2. Örnek 2

‘Le Corsairé Medora’ solo için yapılabilecek çalışma şu şekildedir;

İki kol barda, hazırlık müziği ile sağ bacak Battement tendu devant açılır, Pas tombé ile basılır ve point üzerine çıkarken, çalışan bacak 90 derece Tour A la seconde hazırlığa getirilir.

Ardından destek bacak demi plié iner, çalışan bacak 90 derece de nefes ile yukarı doğru uzatılır, Pas de bourrée desuss ile pirouette hazırlığa gelir balans tutar.

Hareketin barda en az 3 set çalışılması önerilir.

6.4.3. Örnek 3

'Kuğu Gölü Odile' III. Perde solo için yapılabilecek çalışma şu şekildedir;

Tek kol barda, hazırlık müziği ile sağ bacak Battement tendu devant açılır, pas tombé ile Pas de bourrée dessus ile IV. pozisyonda de hors Pirouette hazırlığa gelinir.

Pirouette en de hors için Retiré hazırlık alınır, Pirouette hazırlık bitişinde destek bacak demi plié'ye indiği esnada, çalışan bacak öne açılır, destek bacak tekrar point üzerine çıkarken çalışan bacak Grand Ronde yaparak Tour Attitude derriere poza gelirken tek kol III. pozisyona gelir. Ardından balans tutulurken destek el barı bırakarak III.'da toplanır.

Balansın bitişinde bacak Arabesque pozisyona uzatılır, çalışan bacağın kolu Allongé uzatılır Pas de bourrée simple ve V. pozisyona bitilir.

Hareketin en az 3 set olarak tekrar çalışılması önerilir.

7. SONUÇ

Grand Tours hareketleri dansçılarda virtüozite için kaçınılmaz bir teknik unsurdur.

Tüm klasik bale eserleri içinde önemli bir yere sahip olan bu dönüş grubu, dansçılar için aynı zamanda tüm beden kontrolünün, gücün ve hakimiyetin göstergesidir. Büyük klasik bale topluluklarında solist olabilmek ve baş rol oynayabilmek için bu tekniğe sahip olmak gerekir. Çünkü klasik bale repertuarları Grand tours hareketleriyle bezenmiştir.

Günümüz klasik bale eserlerinde, sadece orijinal versiyonlara bağlı kalınmamakta, eserler üzerinde yoruma dayalı değişiklikler yapılabilmektedir. Hem farklı yorumlamalar hem de durmadan geliştirilen klasik bale tekniği sayesinde sololar artık daha da zorlaştırılabilmektedir. Dansçıların fiziksel kapasitesi arttıkça teknik unsurlar da gelişir.

Dönüş tekniğinin temel eğitim ile tam olarak içselleştirilememesi ileri seviye dönüş hareketlerinin ve Grand Tour'ların profesyonel dansçılık hayatında da doğru icra edilememesi sonucunu doğurur. Bu seviyede eğitim verecek eğitmenin de bu hareket bilgisine ve uygulama metodlarına sahip olması gerekmektedir.

Bu tez çalışmasında point üzerinde yapılan Grand Tours (Büyük dönüş) hareketleri, dansçılar için eğitim sürecinden, sahnedeki icrasına kadar detaylı olarak incelenmiştir. Müfredat çerçevesinde öğretilen Grand Tour hareketlerinin detaylı listelenmesi yapılmış olup, hazırlık ve dönüş aşamasında uygulanması gereken kurallar bütünüyle ele alınmıştır.

Grand Tour'lar hareket gruplarına ayrılmış olup, hazırlık aşaması (preperasyonlar) için analiz yapılmıştır. Bu analizlerin anlaşılabilir olması için hareketler aşama aşama fotoğraflanarak metne eklenmiştir. Bu çalışma boyunca fotoğraf çekiminde, akademik klasik bale eğitimin temelini oluşturan ilk 3 yıl eğitmeni olduğum Lisans 2 öğrencimiz Zeynep Sude Taşdelen, kombinasyonların icrasında ve egzersizlerin beden üzerindeki gösteriminde örnek dansçı olarak yer almıştır. Aynı zamanda hem 'Akademik Klasik Bale Eğitimindeki İlk Devre Dönüş Tekniği', isimli yüksek lisans tezimde hem de bu tez çalışmamda yer alan öğrencimiz, dönüş tekniğinin bir balerinin eğitim sürecindeki aşamalarını ve gelişimini kanıtlar niteliktedir.

Ayrıca bu tez çalışmasında, dünyaca bilinen klasik bale repertuvarları ele alınarak, Grand Tours (Büyük Dönüş) hareketleri bakımından ileri seviye olarak bilinen sololar üzerinden, bu dönüşlerin kullanım şekilleri ve yapılaş biçimleri de incelenmiştir. Bu repertuvarlar ele alınırken yüzlerce video taraması yapılmış olup, tez içerisinde analiz edilmek üzere müfredatımızın da temelini dayandığı Rus ekollü topluluklar üzerinden inceleme yapılmıştır.

Grand Tours hareketlerinin icrasına katkısının bulunacağını düşünerek tasarladığım kombinasyon ve örnek çalışma egzersizleri ile, hem müfredatın uygulanmasında yol gösterici olmak hem de akademik klasik bale ileri seviye eğitim verecek hocalara kazanımlar sağlamak hedeflenmiştir.

Yapılan literatür taramasında Türkiye’de bu çalışmada adı geçen eserlerin icrasında Grand Tours hareketlerinin irdelenmesi ve geliştirilmesine yönelik herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın klasik bale alanında türkçe kaynak oluşturacağı ve konu edilen repertuvarları dans edecek öğrenci veya profesyonel sanatçı adaylarına yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

8. KAYNAKÇA

BARIN, Nasuh (1999) **Batı Dans Tarihi**, İstanbul

BLAND, Alexander (1976), **The Nureyev Image**, New York

DELON, Jack (1997) **200 Bale ve Dans**, İstanbul

EROĞLU, Türker (2017) **Dans Kavramı ve Dansın İşlevi** International Journal of Socialscience Dergisi Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6998> Number: 60 , p. 215-226, Autumn II 2017 Makale. https://www.researchgate.net/profile/Tuerker-Eroglu-2/publication/321148418_DANS_KAVRAMI_VE_DANSIN_ISLEVI/links/5beaf096299bf1124fd0ce2f/DANS-KAVRAMI-VE-DANSIN-ISLEVI.pdf (erişim tarihi 25.12.2022)

EVGİN, Dilek (2022) **Klasik Bale Teori ve Analiz**, İstanbul

FOSTER, Rory (2010) **Ballet Pedagogy: The Art of Teaching**, USA

GÖKÇE, Evrim (2006), **Profesyonel Dans Eğitimi Alan Dansçılarda 20 Haftalık Özel Streching (Germe) Egzersiz Programının Fleksibilite (Esneklik) ve Dans Performansı Üzerine Etkisi**, (Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul

GUEST, Ivor Forbes (2010) **Jules Perot, Master of the Romantic Ballet**, UK

GUEST, Ivor Forbes (1986) **Bale Tarihi 1400-1970**, UK

HAAS, Jacqui Greene (2010) **Dance Anatomy**, USA

KARENSKY, Oleg (1981) **Ballet a Guinness Superlatives Guide**, London

KOSTROVITSYKAYA, V.S (1981) **100 Lessons in Classical Ballet**, New York

KOSTROVITSYKAYA, V.S – PÍSAREV, Alexei (1978) **School of Classical Dance**, New York

KÜÇÜKÜÇERLER, Ayşin (1998), **Akademik Dans Eğitiminde Klasik Bale Tekniğinin Fonksiyonları Arasındaki İlişkiler** (Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul

LAWSON, Joan (1975) **Teaching Young Dancers Muscular Co-Ordination In Classical Ballet**, London

MILLE, Agnes De (1963) **The Book of The Dance**, New York

MINISTERSSTVO KULTURI CCCP KLASSİÇESKY TANETS PROGRAMMA: Dla Horeografiçeskyh Uçilis Po Spetsyalnosty, Artist Baleta, No: 2108 (8 Leet Obuçeniya), Moskova

PASKEVSKA, Anna (1990) **Ballet From The First Plié to Mastery**, London

RICHARDSON P. J. S (1997) **The Dancing Times**, London

VAGANOVA, Agrippina (1946) **Basic Principles Of Classical Ballet Russian Ballet Technique**, New York

<https://en-academic.com/dic.nsf/enwiki/1014644> (erişim tarihi 20.02.2023)

<https://petipasociety.com/le-corsaire/> (erişim tarihi 20.02.2023)

<https://www.mariinsky.ru/en/playbill/repertoire/ballet/bayadere/> (erişim tarihi 20.02.23)

<https://www.mariinsky.ru/en/playbill/repertoire/ballet/korsar/> (erişim tarihi 19.02.2023)

https://www.mariinsky.ru/en/playbill/repertoire/ballet/swan_lake1/ (erişim tarihi 19.02.2023)

<https://australianballet.com.au/ballet-101/short-history-of-ballet> (erişim tarihi 01.01.2023)

<https://www.youtube.com/watch?v=Kt-N8FM8NZE> (erişim tarihi 25.12.22)

https://www.youtube.com/watch?v=NKV_LDE9M1E (erişim tarihi 25.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=u3O38vhKZsY&t=214s> (erişim tarihi 25.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=ea8Fd8c5kz4&t=67s> (erişim tarihi 25.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=ho7u0qOmlKk> (erişim tarihi 22.12.22)

https://en.wikipedia.org/wiki/La_Bayadère (erişim tarihi 20.12. 22)

<https://www.art-izan.org/artizan-arsivi/bale-ve-modern-dans/>(erişim tarihi 20.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=YZzA9Pgx0uQ> (erişim tarihi 15.12.22)

https://en.wikipedia.org/wiki/Le_Corsaire (erişim tarihi 10.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=ea8Fd8c5kz4&t=66s> (erişim tarihi 08.12.22)

https://en.wikipedia.org/wiki/Swan_Lake (erişim tarihi 07.12.22)

<https://www.youtube.com/watch?v=sYIHjStEQrk&t=223s> (erişim tarihi 07.12.22)

9. ÖZGEÇMİŞ

1998-2002 yıllarında İlköğretim eğitimini Hırka-i Şerif İlköğretim okulunda tamamladı.

2000-2002 yılları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Yarı zamanlı Bale Programında eğitim aldı.

2002-2008 yılları arasında Orta okul ve lise öğrenimini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Bale Ana Sanat Dalı'nda tamamladı.

2008-2012 yılında Üniversite eğitimini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Bale Ana Sanat Dalı'nda tamamladı.

2012 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda Sahne Sanatları Bölümü Bale programında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yüksek lisans eğitiminde seçmeli derslerini MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümünden alarak 1 yıl süreyle tiyatro eğitimi aldı ve 6 yıl boyunca özel bir kurumda müzikal-tiyatro çalışmalarında yer aldı.

2017 yılında tezli Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Araştırma Görevlisi kadrosuna girdi.

2019 yılında MSGSÜ Sahne Sanatları Bölümü Bale programında Sanatta Yeterlik eğitimine başladı.

2020-2021 yılı arasında MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı Orta-lise Kurum Müdür Yardımcılığı görevine atandı.

2022 yılı itibariyle MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölümü Bale Anasanat Dalı 'Yurt dışı Yarışma Koordinasyon' görevini yürütmektedir.

MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölümü Bale Anasanat Dalı'nda 2012'da başladığı öğretmenliğini halen devam ettirmektedir. Yetiştirdiği birçok öğrenci uluslararası bale camiasında başarılı olarak bilinen okullardan kabul almış olup, eğitim hayatlarına Yurt Dışında devam etmektedir.